

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖ

N U T A R I M A S

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ NEKILNOJAMĄJĮ TURTĄ ATKŪRIMO ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO TVARKOS IR SĄLYGŲ

1997 m. rugsėjo 29 d. Nr. 1057
Vilnius

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymu (Žin., 1997, Nr. 65-1558) ir Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo įstatymu (Žin., 1997, Nr. 66-1617), Lietuvos Respublikos Vyriausybė **n u t a r i a**:

1. Patvirtinti Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarką (pridedama).

2. Įpareigoti apskričių viršininkus iki 1997 m. gruodžio 31 d. baigti forminti iki Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ galiojimo sustabdymo laikinojo įstatymo įsigaliojimo dienos pamatuotus grąžinamus natūra žemės ir miško sklypus ir priimti sprendimus dėl nuosavybės teisių į juos atkūrimo pagal galiojusio Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ nuostatas.

3. Nustatyti, kad iki 2001 m. gruodžio 31 d. piliečiai, kuriems nepriimtas sprendimas dėl nuosavybės teisių atkūrimo, gali pakeisti savo pareikštą valią dėl būdo, kuriuo valstybė atlygina už išperkamą nekilnojamąjį turtą. Iki nurodytos datos nepakeitus valios dėl nuosavybės teisių atkūrimo būdo, sprendimai priimami pagal paskutiniame prašyme nurodytą nuosavybės teisių atkūrimo būdą. Kai nurodytas nuosavybės teisių atkūrimo būdas nenumatytas Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme (toliau prireikus vadinama – šis įstatymas) arba pagal nurodytą būdą vadovaujantis šiuo įstatymu negalima atkurti nuosavybės teisių, sprendimai, suderinus su piliečiais ir jiems raštu sutikus, priimami pagal prašymus nagrinėjančių institucijų pateiktus pasiūlymus

Punkto pakeitimai:

Nr. [1274](#), 1999-11-11, Žin., 1999, Nr. 97-2807 (1999-11-17), i. k. 0991100NUTA00001274

Nr. [1347](#), 2001-11-12, Žin., 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

4. Įpareigoti apskričių viršininkų administracijų miestų, rajonų žemėtvarkos skyrius (toliau vadinama – miestų, rajonų žemėtvarkos skyriai), kurių agrarinės reformos tarnyboms pagal Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ piliečiai buvo pateikę pažymą (nurodytas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. rugsėjo 5 d. nutarimu Nr. 376 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. liepos 3 d. nutarimo Nr. 259 dalinio pakeitimo“ (Žin., 1991, Nr. 28-777; 1992, Nr. 6-130, Nr. 12-324) patvirtintos Piliečių prašymų atstatyti nuosavybės teisę į žemę padavimo tvarkos 3 priede) dėl žemės, miško susigrąžinimo ekvivalentine natūra, iki 1997 m. lapkričio 1 d. grąžinti šias pažymas jas išdavusiems savininko turėtosios žemės ar miško buvimo vietos miestų, rajonų žemėtvarkos skyriams ir apie tai per 15 dienų informuoti piliečius, pateikusius šias pažymas. Sprendimai dėl nuosavybės teisių atkūrimo nepriimami tiems piliečiams, kuriems buvo išduotos pažymos dėl žemės, miško grąžinimo ekvivalentine natūra kitoje vietoje, tol, kol šių pažymų

nesugrąžino tie miestų, rajonų žemėtvarkos skyriai, kurių agrarinės reformos tarnyboms piliečiai jas buvo pateikę.

5. Nustatyti, kad tais atvejais, kai sprendimai atkurti nuosavybės teises valstybei išperkant nekilnojamąjį turtą buvo priimti iki Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ galiojimo sustabdymo laikinojo įstatymo įsigaliojimo dienos, gyvenamųjų patalpų nuomininkams taikomos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 20 straipsnyje nustatytos garantijos.

6. Pavesti Nacionalinei žemės tarnybai prie Žemės ūkio ministerijos metodiškai koordinuoti nuosavybės teisių atkūrimo į žemę problemų sprendimą

Punkto pakeitimai:

Nr. [1274](#), 1999-11-11, Žin., 1999, Nr. 97-2807 (1999-11-17), i. k. 0991100NUTA00001274

Nr. [1347](#), 2001-11-12, Žin., 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

6¹. Neteko galios nuo 1999-11-18

Punkto naikinimas:

Nr. [1274](#), 1999-11-11, Žin. 1999, Nr. 97-2807 (1999-11-17), i. k. 0991100NUTA00001274

Papildyta punktu:

Nr. [1153](#), 1998-09-24, Žin., 1998, Nr. 85-2376 (1998-09-30), i. k. 0981100NUTA00001153

7. Pripažinti netekusiais galios:

7.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. rugsėjo 5 d. nutarimu Nr. 376 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. liepos 3 d. nutarimo Nr. 259 dalinio pakeitimo“ (Žin., 1991, Nr. 28-777; 1992, Nr. 6-130, Nr. 12-324) patvirtintos Piliečių prašymų atstatyti nuosavybės teisę į žemę padavimo tvarkos 2, 5 ir 10 punktus;

7.2. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. lapkričio 15 d. nutarimą Nr. 470 „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ įgyvendinimo“ (Žin., 1992, Nr. 4-74);

7.3. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. gruodžio 12 d. nutarimą Nr. 550 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. lapkričio 15 d. nutarimo Nr. 470 ir 1991 m. lapkričio 18 d. nutarimo Nr. 473 kai kurių punktų taikymo“ (Žin., 1992, Nr. 6-138);

7.4. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. kovo 4 d. nutarimo Nr. 145 „Dėl kai kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų žemės reformos ir nekilnojamojo turto grąžinimo klausimais dalinio pakeitimo“ (Žin., 1992, Nr. 14-398) 1 punktą;

7.5. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. kovo 14 d. nutarimą Nr. 166 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. lapkričio 15 d. nutarimo Nr. 470 dalinio pakeitimo“ (Žin., 1992, Nr. 16-431);

7.6. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. balandžio 23 d. nutarimą Nr. 286 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. lapkričio 15 d. nutarimo Nr. 470 dalinio pakeitimo“ (Žin., 1992, Nr. 17-504);

7.7. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gruodžio 15 d. nutarimą Nr. 943 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. lapkričio 15 d. nutarimo Nr. 470 dalinio pakeitimo“ (Žin., 1993, Nr. 1-17);

7.8. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. gegužės 17 d. nutarimą Nr. 337 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. lapkričio 15 d. nutarimo Nr. 470 dalinio pakeitimo“ (Žin., 1993, Nr. 17-440);

7.9. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. birželio 10 d. nutarimo Nr. 407 „Dėl žemės valdymo nuosavybės teise faktą įrodančių papildomų dokumentų“ (Žin., 1993, Nr. 22-531) 1.2 ir 1.3 punktus;

7.10. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. sausio 26 d. nutarimą Nr. 55 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. lapkričio 15 d. nutarimo Nr. 470 patvirtintos Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ įgyvendinimo tvarkos dalinio pakeitimo“ (Žin., 1994, Nr. 9-150);

7.11. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. lapkričio 24 d. nutarimą Nr. 1177 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1991 m. lapkričio 15 d. nutarimo Nr. 470 dalinio pakeitimo“ (Žin., 1994, Nr. 92-1805);

7.12. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. gegužės 10 d. nutarimo Nr. 655 „Dėl kai kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų žemės reformos, žemėtvarkos ir žemės kadastro klausimais dalinio pakeitimo“ (Žin., 1995, Nr. 41-1003) 1 punktą;

7.13. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1995 m. gruodžio 18 d. nutarimo Nr. 1576 „Dėl kai kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų pakeitimo ir papildymo“ (Žin., 1995, Nr. 104-2336) 1 ir 4 punktus;

7.14. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. sausio 24 d. nutarimo Nr. 121 „Dėl kai kurių Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų, susijusių su Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ įgyvendinimu, dalinio pakeitimo“ (Žin., 1996, Nr. 9-226) 1 punktą.

7.15. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1996 m. vasario 23 d. nutarimą Nr. 279 „Dėl Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ įgyvendinimo tvarkos dalinio pakeitimo“ (Žin., 1996, Nr. 19-502).

MINISTRAS PIRMININKAS

GEDIMINAS VAGNORIUS

ŽEMĖS IR MIŠKŲ ŪKIO MINISTRAS

VYTAUTAS KNAŠYS

PATVIRTINTA
Lietuvos Respublikos Vyriausybės
1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimu Nr. 1057
(Lietuvos Respublikos Vyriausybės
1999 m. lapkričio 11 d.
nutarimo Nr. 1274 redakcija)

LIETUVOS RESPUBLIKOS PILIEČIŲ NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į IŠLIKUSĮ NEKILNOJAMĄJĮ TURTAŲ ATKŪRIMO ĮSTATYMO ĮGYVENDINIMO TVARKA

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Ši tvarka reglamentuoja Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių atkūrimo tvarką ir sąlygas pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą (toliau prireikus vadinama – šis įstatymas).

2. Prašymus atkurti nuosavybės teises pateikia šie Lietuvos Respublikos piliečiai (toliau vadinama – piliečiai):

2.1. turto savininkai – asmenys, kurių nekilnojamasis turtas pagal buvusios TSRS (LTSR) įstatymus buvo nacionalizuotas ar kitaip neteisėtai nusavintas;

2.2. asmenys, kuriems miręs turto savininkas testamentu paliko savo turtą, nors testamentu ir nebūtų duomenų apie žemės ar kito nekilnojamojo turto palikimo faktą, o šiems mirus – jų sutuoktiniai, tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai) ar šių asmenų sutuoktiniai bei vaikai;

2.3. turto savininko, kuris mirė ir nepaliko testamentu ar okupacijos (1939–1990) metais emigravo į užsienį ir ten, netekdamas Lietuvos Respublikos pilietybės, priėmė kitos šalies pilietybę, sutuoktinis, tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai) – į jiems tenkančią išlikusio nekilnojamojo turto dalį

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

2.4. turto savininko vaiko (įvaikio), kuris yra miręs, sutuoktinis, vaikai (įvaikiai) – į mirusiajam tenkančią išlikusio nekilnojamojo turto dalį

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

2.5. asmenys, kuriems turtas perleistas nesilaikant įstatymo nustatytos formos bei tvarkos sudarytais testamentu (naminiu testamentu), sutartimis (pirkimo–pardavimo, dovanojimo) ar kitokiu rašytiniu dokumentu, taip pat piliečiai, kuriems nuosavybės teisių perėmėjai testamentu paliko savo turtą.

3. Šios tvarkos 2 punkte nurodyti piliečiai teisę atkurti nuosavybės teises į išlikusį nekilnojamąjį turtą iki 2001 m. gruodžio 31 d. gali perleisti notariškai patvirtinta sutartimi savo vaikams (įvaikiams), tėvams (įtėviams), sutuoktiniui bei vaikaičiams ir kitiems asmenims, jeigu šie yra Lietuvos Respublikos piliečiai. Nuosavybės teisės į nekilnojamąjį turtą nuosavybės teisių perėmėjams atkuriamos ta pačia tvarka kaip ir šios tvarkos 2 punkte nurodytiems piliečiams.

Neatsižvelgiant į piliečių, kurie pagal teisės perleidimo sutartį įgijo teisę atkurti nuosavybės teises į miesto žemę, skaičių, šios teisės jiems atkuriamos tokiomis pat sąlygomis ir tvarka, kuriomis jos būtų atkuriamos šių teisių perleidejui.

Mirus šios tvarkos 2.1–2.4 punktuose nurodytiems piliečiams, kurie nustatytuoju laiku buvo padavę prašymus atkurti nuosavybės teises, nuosavybės teisės atkuriamos mirusiojo vardu ir perduodamos įpėdiniui, jeigu šis yra Lietuvos Respublikos pilietis.

Šios tvarkos 2.4 punkte nurodytiems piliečiams atkuriamos nuosavybės teisės į turto savininko mirusiam vaikui (įvaikiui) tenkančią išlikusio nekilnojamojo turto dalį. Jeigu kiti turto savininko vaikai (įvaikiai), jų sutuoktiniai ir vaikai (įvaikiai) yra taip pat mirę arba šio įstatymo nustatytais terminais nepateikia prašymo atkurti nuosavybės teises, šios tvarkos 2.4 punkte nurodytų piliečių prašymu gali būti atkuriamos nuosavybės teisės į visą savininko išlikusį nekilnojamąjį turtą

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

II. PRAŠYMŲ ATKURTI NUOSAVYBĖS TEISES Į NEKILNOJAMĄJĮ TURĄ PATEIKIMO TVARKA

4. Pateikiami prašymai atkurti nuosavybės teises į šį nekilnojamąjį turtą:
žemę;
miškus;
vandens telkinius;
ūkinės–komercinės paskirties pastatus bei jų priklausinius;
gyvenamuosius namus, jų dalis, butus bei jų priklausinius (toliau vadinama – gyvenamieji namai, butai, jų dalys).

Pateikiami prašymai atkurti nuosavybės teises ir į neišlikusius žemę, mišką, vandens telkinius, taip pat ūkinės–komercinės paskirties pastatus, gyvenamuosius namus bei jų priklausinius, kurie 1991 m. rugpjūčio 1 d. buvo išlikę, tačiau po to jų neliko dėl valstybės, savivaldybės institucijų priimtų sprendimų.

5. Prašymus atkurti nuosavybės teises į nekilnojamąjį turtą iki 2001 m. gruodžio 31 d. pateikia:

piliečiai, neturėję teisės į nuosavybės teisių atkūrimą pagal Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ ir įgiję tokią teisę pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą:

Lietuvos Respublikos piliečiai, negyvenantys Lietuvos Respublikoje;

piliečiai, kuriems miręs turto savininkas testamentu paliko savo turtą, nors testamente ir nebūtų duomenų apie žemės ar kito nekilnojamojo turto palikimo faktą, o šiems mirus – jų sutuoktiniai, tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai) ar šių asmenų sutuoktiniai bei vaikai;

piliečiai, kuriems turtas perleistas nesilaikant įstatymo nustatytos formos ir tvarkos sudarytais testamentu (naminiu testamentu), sutartimis (pirkimo–pardavimo, dovanojimo) ar kitokiu rašytiniu dokumentu, taip pat piliečiai, kuriems nuosavybės teisių perėmėjai testamentu paliko savo turtą;

turto savininko, kuris okupacijos (1939–1990) metais emigravo į užsienį ir ten, netekdamas Lietuvos Respublikos pilietybės, priėmė kitos šalies pilietybę, sutuoktinis, tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), jeigu šie asmenys yra Lietuvos Respublikos piliečiai.

Jeigu piliečiai, neturėję teisės į nuosavybės teisių atkūrimą pagal Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“, buvo pateikę prašymus, bet prašymai nebuvo nagrinėjami, nes šie asmenys neturėjo teisės arba jos neteko praleidę terminą, jie laikomi pateikę prašymus laiku. Anksčiau pateikti prašymai nagrinėjami pagal šią tvarką. Jeigu prašymai neatitinka Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo reikalavimų arba reikia papildomų duomenų pagal šį įstatymą, prašymus nagrinėjanti institucija turi teisę prašyti pateikti papildomą informaciją (dokumentus) arba patikslinti prašymą. Prašymo nagrinėjimo terminas skaičiuojamas nuo papildomos informacijos (dokumentų) pateikimo ar prašymo patikslinimo dienos.

Piliečiai, praleidę nustatytuosius prašymų padavimo terminus, netenka teisės į nuosavybės teisių atkūrimą pagal šį įstatymą.

Šių piliečių nuosavybės teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkuriamos, jeigu nuosavybės teisės į šį turtą neatkurtos kitiems šios tvarkos 2 punkte nurodytiems piliečiams šios tvarkos 102 punkte nurodytais būdais, o nuosavybės teisės į žemę, mišką ir vandens telkinius natūra atkuriamos tik tuo atveju, kai patvirtintuose žemės reformos žemėtvarkos projektuose ši žemė, miškas ir vandens telkiniai yra priskirti laisvos žemės fondui

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

6. Prašymai dėl nuosavybės teisių atkūrimo būdo (žemės, miško ploto grąžinimo) priėmimo pateikiami:

dėl nuosavybės teisių atkūrimo į žemę, mišką, vandens telkinius – apskričių viršininkų administracijų miestų, rajonų žemėtvarkos skyrių (toliau vadinama – miestų, rajonų žemėtvarkos skyriai) vadovams arba seniūnijos teritorijose dirbantiems miestų, rajonų žemėtvarkos skyrių darbuotojams pagal žemės, miško, vandens telkinių buvimo vietą;

dėl nuosavybės teisių atkūrimo į ūkinės–komercinės paskirties pastatus – miesto, rajono merui (valdybai), ministerijai ar kitai valstybės valdymo institucijai, kuriai tas turtas priskirtas. Tais atvejais, kai ūkinės–komercinės paskirties pastatai yra perduoti privačion nuosavybėn arba valstybės įmonei Valstybės turto fondui, arba jų po 1991 m. rugpjūčio 1 d. neišliko dėl valstybės ar savivaldybės priimtų sprendimų, prašymai pateikiami miesto, rajono merui (valdybai) pagal turto buvimo vietą;

dėl nuosavybės teisių atkūrimo į gyvenamuosius namus, jų dalis, butus – miesto, rajono merui (valdybai), ministerijai ar kitai valstybės valdymo institucijai, kuriai tas turtas priskirtas. Tais atvejais, kai gyvenamieji namai, jų dalys, butai yra perduoti privačion nuosavybėn arba valstybės įmonei Valstybės turto fondui, arba jų po 1991 m. rugpjūčio 1 d. neišliko dėl valstybės ar savivaldybės priimtų sprendimų, prašymai pateikiami miesto, rajono merui (valdybai) pagal turto buvimo vietą.

7. Prašymą atkurti nuosavybės teises į tą patį turtą keli piliečiai gali pateikti kartu arba atskirai. Prašymą pasirašo jį pateikęs pilietis, o tais atvejais, kai prašymą pateikia kartu keli piliečiai, – visi bendrą prašymą pateikę piliečiai.

8. Šioje tvarkoje nagrinėjami nustatytąja tvarka ir tie prašymai atkurti nuosavybės teises į nekilnojamąjį turtą, kurie buvo pateikti pagal Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“.

9. Piliečio, turinčio teisę į nuosavybės teisių atkūrimą, prašyme atkurti nuosavybės teises į išlikusį nekilnojamąjį turtą nurodoma:

vardas, pavardė, asmens kodas, gyvenamoji vieta;

išlikusio nekilnojamojo turto savininko vardas ir pavardė, turto rūšis, dydis ir buvimo vieta;

nuosavybės teisių į turtą pagrindas;

dabartinis turto valdytojas;

nuosavybės teisių netekimo laikas ir būdas;

pageidaujamas nuosavybės teisių į nekilnojamąjį turtą atkūrimo būdas (tais atvejais, kai piliečiai nepageidauja turto susigrąžinti natūra). Jeigu piliečiai pageidauja gauti neatlygintinai nuosavybėn žemės, miško sklypus ar vandens telkinį, nurodoma vietovė, kurioje jie pageidauja gauti sklypus.

10. Piliečiai iki 2001 m. gruodžio 31 d. gali pakeisti savo pareikštą valią dėl būdo, kuriuo valstybė atlygina už išperkamą nekilnojamąjį turtą, jeigu nepriimtas sprendimas dėl nuosavybės teisių atkūrimo. Jeigu sprendimas priimtas, bet nepradėtas vykdyti, šios tvarkos 98–101 punktuose numatytos institucijos piliečio prašymu pakeičia sprendimą administracine tvarka. Pradėtas vykdyti sprendimas gali būti panaikintas teismine tvarka, atleidžiant pilietį nuo žyminio mokesčio. Prašymai pakeisti ar panaikinti priimtus sprendimus turi būti pateikti iki 2001 m. gruodžio 31 dienos

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, Žin., 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

III. NUOSAVYBĖS TEISĖS PATVIRTINANTYS DOKUMENTAI

11. Kartu su prašymu atkurti nuosavybės teises pateikiami pilietybę, nuosavybės teises bei giminystės ryšį su savininku patvirtinantys dokumentai. Piliečiai, padavę prašymus atkurti nuosavybės teises į nekilnojamąjį turtą, bet nepateikę nuosavybės teises bei giminystės ryšį su savininku patvirtinančių dokumentų, šiuos dokumentus iki 2002 m. liepos 1 d. turi pateikti šios tvarkos 98–101 punktuose nurodytoms institucijoms. Piliečiai, praleidę nustatytąjį šių dokumentų pateikimo terminą, netenka teisės į nuosavybės teisių atkūrimą pagal šį įstatymą

Punkto pakeitimai:

12. Nuosavybės teises patvirtinantys dokumentai yra išrašai iš hipotekos knygų, o jeigu šių nėra – turto perleidimo sutartys, teismų sprendimai, turto nacionalizavimo aktai, taip pat valstybinių archyvų išduoti pažymėjimai ir piliečių turimi dokumentai, nurodantys savininko nuosavybės teisėmis turėtą turtą, ir testamentai.

Nuosavybės teises patvirtinantys dokumentai nepriklausomai nuo jų išdavimo (sudarymo) datos gali būti:

žemės perleidimo aktai ar sutartys, ištraukos iš kaimų ir dvarų žemės išskirstymo viensėdžiais projektų planų, Kauno notarinio archyvo apskričių notarų pripažinimo aktų knygų ankstesnieji įrašai, hipotekos įstaigų pripažinimo aktų knygų ankstesnieji išrašai, teismų sprendimai, notarų patvirtinti testamentai, išrašai iš notarų aktų knygų ir kiti piliečių išsaugoti dokumentai, jeigu juos išdavė Lietuvos Respublikos įstaigos, tvarkiusios žemės reformos, turto apskaitos ir padalijimo reikalus, taip pat valstybinių archyvų pažymėjimai, nuorašai bei išrašai. Valstybinių archyvų pažymėjimams prilyginami ir iš valstybinių archyvų gauti bei buvusioms agrarinės reformos tarnyboms ir kitoms žemės reformą vykdančioms institucijoms pateikti įvairių dokumentų – kaimų skirstymo viensėdžiais, dvarų parceliavimo, žemės dalijimo ir kitų žemės nuosavybę patvirtinančių planų, apskričių žemės rūšiavimo komisijų sudarytų sąrašų, kurių reikia žemei apmokestinti pagal rūšis, arba žemės tyrimo žiniaraščių, Žemės tvarkymo departamento kaimų skirstymo viensėdžiais, žemės tvarkymo projektų pateikimo protokolų, apskričių žemės ūkio komisijų nutarimų arba suvestinių apie žemės paėmimą 1940 metais į valstybinį žemės fondą, valsčių savivaldybių pateiktų apskričių žemės ūkio komisijoms ūkių sąrašų, turto nacionalizavimo aktų nuorašai bei išrašai; dokumentai, nurodyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. gegužės 20 d. nutarime Nr. 349 „Dėl kai kurių dokumentų, patvirtinančių nuosavybės teisę į išlikusį nekilnojamąjį turtą“ (Žin., 1993, Nr. [17-441](#)), taip pat dokumentai, nurodyti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. birželio 10 d. nutarime Nr. 407 „Dėl žemės valdymo nuosavybės teise faktą įrodančių papildomų dokumentų“ (Žin., 1993, Nr. [22-531](#));

įstatymų nustatyta tvarka sudaryti testamentai, nors juose ir nebūtų duomenų apie žemės ar kito nekilnojamojo turto palikimo faktą, jeigu testatorius mirė iki Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ įsigaliojimo dienos (1991 m. rugpjūčio 1 d.);

nesilaikant įstatymo nustatytos formos bei tvarkos sudaryti testamentai (naminiai testamentai), sutartys (pirkimo–pardavimo, dovanojimo) ar kitoks rašytinis dokumentas. Šiais atvejais bei tada, kai piliečiams nuosavybės teisių perėmėjai testamentu paliko turtą, jie turi kreiptis į teismą dėl juridinę reikšmę turinčio fakto nustatymo Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso nustatyta tvarka.

Jeigu yra keli to paties turto savininko testamentai, nuosavybės teisės atkuriamos pagal vėliausiai sudarytą testamentą.

13. Jeigu piliečiai yra pateikę tik dokumentus, nurodytus Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1993 m. birželio 10 d. nutarime Nr. 407, juos nagrinėja miestų, rajonų žemėtvarkos skyriai Žemės ūkio ministerijos nustatyta tvarka ir siūlo institucijai, priimančiai sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo, atkurti piliečiams nuosavybės teises pagal šiuos dokumentus arba pripažįsta, kad pateiktų dokumentų nepakanka, ir siūlo piliečiui kreiptis į teismą dėl žemės valdymo nuosavybės teisėmis fakto įrodymo.

Jeigu yra keli nuosavybės teises patvirtinantys dokumentai, nuosavybės teisės atkuriamos pagal vėliausiai išduotą dokumentą.

14. Jeigu nuosavybės teisės atkuriamos šios tvarkos 2.2–2.5 punktuose nurodytiems piliečiams, pridedami mirties faktą bei giminystės ryšį patvirtinantys dokumentai. Giminystės ryšį patvirtinančiais dokumentais laikomi gimimo liudijimai, santuokos liudijimai, savininko ar jo vaikų mirties liudijimai, o jų nesant – išrašai iš bažnyčios dokumentų. Nereikia pateikti mirties faktą patvirtinančio dokumento, jeigu asmenys buvo gimę iki 1897 metų.

15. Prie prašymo taip pat gali būti pridėtas piliečių susitarimas, nurodantis, į kurias to paties turto dalis jie pageidauja atkurti nuosavybės teises. Šiuo atveju piliečių parašai turi būti patvirtinti notariškai.

IV. NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į KAIMO VIETOVĖJE ESANČIĄ ŽEMĘ ATKŪRIMO SĄLYGOS IR TVARKA

16. Nuosavybės teisės į kaimo vietovėje esančią žemę atkuriamos ir žemė grąžinama Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio ir šio skyriaus nustatyta tvarka bei sąlygomis.

Nuosavybės teisės atkuriamos į savininko turėtą žemę, bet ne didesnio kaip 150 ha ploto, įskaitant miškus ir vandens telkinius. Jeigu turėtos žemės plotas, įskaitant miškus ir vandens telkinius, buvo didesnis kaip 150 ha, taip pat jeigu natūra grąžinamas mažesnis žemės plotas, negu savininkas turėjo, pilietis turi teisę buvusioje žemės valdoje pasirinkti pageidaujamą žemės sklypo, miško, vandens telkinio, į kuriuos jam pagal šį įstatymą turi būti atkurtos nuosavybės teisės, vietą.

Nuosavybės teisės į kaimo vietovėje esančią žemę ir žemę, apsodintą ir apaugusią mišku, piliečiams atkuriamos grąžinant ją natūra, išskyrus žemę, priskirtą valstybės išperkamai žemei. Jeigu pilietis atsisako imti apsodintą ir apaugusį mišku žemės sklypą, valstybė jam atlygina pagal šio įstatymo 16 straipsnį.

Žemė grąžinama natūra turėtoje vietoje piliečiui arba piliečiams bendrosios nuosavybės teise. Grąžinant žemės sklypą bendrosios nuosavybės teise, žemės reformos žemėtvarkos projekte žymimas ir vietovėje ženklinamas visas savininko turėtas (grąžintinas natūra) žemės sklypas, į kurį atkuriamos nuosavybės teisės. Žemės bendraturčių susitarimu žemė natūra gali būti grąžinama atskirais sklypais.

Grąžinant žemę natūra bendrosios nuosavybės teise, grąžintas žemės sklypas įregistruojamas Nekilnojamojo turto registre, jame nurodomi bendraturčiai ir jiems priklausančios bendrosios nuosavybės dalys.

Nuosavybės teisės į žemę natūra atkuriamos pažymėjus grąžinamo žemės sklypo ribas žemės reformos žemėtvarkos projekte ir paženklinus jį vietovėje.

Punkto pakeitimai:

Nr. [330](#), 2000-03-21, *Žin.*, 2000, Nr. 25-652 (2000-03-24), i. k. 1001100NUTA00000330

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

17. Žemė, kurioje įveisti pramoniniai sodai, uogynai bei medelynai, piliečiams grąžinama natūra. Jeigu žemės savininkai pageidauja ir atsiskaito su naudotojais už medžius ir vaiskrūmius (nesusitarus kitaip), šios žemės naudotojai privalo ją palaisvinti per 3 metus. Sugrąžintos žemės savininkai su tos žemės naudotojais už medžius ir vaiskrūmius atsiskaito Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

18. Kaimo vietovėje esanti žemė, kurią naudoja arba nuomoja fiziniai ar juridiniai asmenys nuosavybės teise turimiems pastatams ir statiniams (statomiems ar pastatytiems), taip pat poilsiaviečių pastatams ir statiniams (statomiems ar pastatytiems) eksploatuoti ir kuri pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 12 straipsnį nepriskirta valstybės išperkamai žemei, grąžinama. Apskrities viršininkui priėmus sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo, teisės ir pareigos pagal valstybinės žemės nuomos sutartį pereina žemės savininkui, jeigu šalys nesutaria kitaip. Šių žemės sklypų plotai ir ribos nustatomi žemės reformos žemėtvarkos projektuose.

Piliečiai, kuriems ši žemė grąžinama natūra, privalo laikytis žemės servitutų, nustatytų pagal žemės reformos žemėtvarkos projektus.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

19. Žemė, apšodinta ir apaugusi mišku, grąžinama natūra. Jeigu pilietis atsisako susigrąžinti apšodintą ir apaugusį mišką žemės sklypą, valstybė jam atlygina pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 16 straipsnį.

20. Žemė, pertvarkyta į tvenkinį, grąžinama natūra ribotam tiksliniam naudojimui (išskyrus tvenkinių užtvankų įrenginius, jeigu jie priskirti pavojingiesiems įrenginiams). Tvenkinių užtvankų įrenginių, priskirtų pavojingiesiems įrenginiams, sąrašą ir jų užimtą žemės plotą tvirtina apskričių viršininkai, suderinę su Aplinkos ministerija.

Žemė, kurioje įrengti pramoniniai žuvininkystės tvenkiniai, grąžinama natūra ribotam tiksliniam naudojimui, jeigu šios žemės savininkai sutinka sudaryti žemės nuomos sutartį su žuvininkystės tvenkinių naudotojais ne mažiau kaip 5 metams. Žuvininkystės tvenkinių naudotojai šiuos tvenkinius nuomoja ir už juos savininkui moka teisės aktų nustatyta tvarka valstybinės žemės nuomos mokesčio dydžio žemės nuomos mokestį. Pramoninių žuvininkystės tvenkinių sąrašą ir plotus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

Jeigu pilietis atsisako imti pertvarkytą į tvenkinį žemės sklypą arba nesutinka sudaryti šios žemės nuomos sutarties su žuvininkystės tvenkinių naudotojais, žemė valstybės išperkama ir už ją atlyginama pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 16 straipsnį.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

21. Žemė, kurioje nutiestos komunikacijos, žemė, esanti išžvalgytų naudingųjų iškasenų nenaudojamų telkinių teritorijose, saugomose teritorijose, taip pat žemė, kurioje yra įrengtos ir naudojamos drėkinimo sistemos pašariniams plotams lietinti gyvulininkystės kompleksų nutekamaisiais vandenimis, grąžinama piliečiams įstatymuose bei kituose teisės aktuose nustatyto riboto tikslinio naudojimo sąlygomis. Jeigu šiuo atveju susigrąžinti žemės turėtoje vietoje piliečiai nepageidauja, valstybė jiems atlygina pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 16 straipsnio 5–7 dalis.

22. Prie vienkiamų ir 1940–1990 metų ginkluoto pasipriešinimo dalyvių – karių savanorių tėviškių sunaikintų sodybų, esančių gyventojų asmeniniam ūkiui, tarnybinių dalų ir valstiečių ūkiui skirtose teritorijose, šių vienkiamų ir sunaikintų sodybų savininkų pageidavimu grąžinama natūra ne mažiau kaip 3 hektarai žemės ūkio naudmenų, o kita žemės sklypo dalis valstybės išperkama ir už ją atlyginama pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 16 straipsnį.

Kai įstatymo nustatyta tvarka žemės sklypas, kurį savininkas nori atgauti natūra, išskyrus šiame punkte aukščiau paminėtus atvejus, yra skirtas ir naudojamas gyventojų asmeniniam ūkiui arba valstiečių ūkiui, už jį savininkui, norinčiam, kad būtų atkurta nuosavybės teisė natūra, ar asmeniui, šiuo metu naudojančiam ar įgijusiam nuosavybės iš valstybės šį žemės sklypą, skiriamas iki 30 procentų didesnio ploto sklypas iš laisvos žemės fondo žemės, esančios teritorijoje, kurią apima vietinis žemės reformos žemėtvarkos projektas. Jeigu piliečiai, kuriems nuosavybės teisės atkuriamos į tose teritorijose esančią žemę, yra 1918–1920 metų nepriklausomybės kovų kariai savanoriai, pasipriešinimo (rezistencijos) dalyviai, politiniai kaliniai, tremtiniai ar Vyčio Kryžiaus ordinu apdovanoti asmenys, jų sutuoktiniai, tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), apskrities viršininko sprendimu jiems siūlomo iš apskrities teritorijoje esančio laisvos žemės fondo žemės sklypo plotas padidinamas iki 100 procentų. Jeigu apskrities teritorijoje laisvos žemės fonde nėra pakankamo žemės ploto, apskrities viršininkas tarpininkauja dėl tokio sklypo suformavimo kitos pageidaujamos apskrities teritorijoje. Šiems asmenims gali būti taikomos ir kitos įstatymų nustatytos lengvatos.

23. Kaimų, neišskirstytų į vienkiemius, teritorijoje, kurioje buvo rėžių sistema, žemė grąžinama tik suprojektavus šioje teritorijoje susigrąžinančių žemę natūra piliečių žemės sklypų išdėstymą pagal žemės reformos žemėtvarkos projektus, parengtus laikantis Žemės ūkio ministerijos patvirtintos metodikos.

24. Jeigu pilietis nepageidauja susigrąžinti žemės natūra turėtoje vietoje, jo teisės gali būti atkuriamos perduodant neatlygintinai nuosavybės lygiavertį turėtajam žemės sklypą iš laisvos žemės fondo pagal Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatyme piliečiams nustatytą žemės plotų

įsigijimo eiliškumą, taip pat perduodamas nuosavybėn neatlygintinai jo naudojamas lygiavertis žemės sklypas prie nuosavybės teise turimų pastatų.

Atkuriant nuosavybės teises valstybiniuose parkuose, išskyrus Nemuno deltos regioninį parką, ir valstybiniuose draustiniuose, žemė perduodama neatlygintinai nuosavybėn lygiaverčiu turėtajam žemės sklypu piliečiams, šiose teritorijose naudojantiems žemę asmeniniam ūkiui, arba piliečiams, kurie iki 2001 m. rugpjūčio 17 d. gyveno ir turėjo nuosavybės teise gyvenamuosius namus ar butus, jų dalis valstybiniame parke ir valstybiniame draustinyje bei su jais besiribojančiuose kaimuose ir miesteliuose (jeigu nors dalis kaimo ar miestelio teritorijos yra valstybinio parko ar draustinio teritorijoje arba jie turi bendrą ribą su valstybinio parko ar draustinio teritorijos ribomis), taip pat iki 2001 m. rugpjūčio 17 d. šiose teritorijose gyvenusiems piliečiams, kurių sutuoktiniai šiose teritorijose turėjo gyvenamąjį namą ar butą, jų dalį. Jeigu žemė grąžinama bendrosios nuosavybės teise perduodant nuosavybę neatlygintinai, šios sąlygos taikomos visiems piliečiams, turintiems teisę į nuosavybės teisių atkūrimą.

Nemuno deltos regioniniame parke žemė perduodama nuosavybėn lygiaverčiu turėtajam žemės plotu piliečiams, kurie gyvena šio regioninio parko teritorijoje, taip pat Šilutės ir Pagėgių savivaldybėse.

Valstybiniuose parkuose ir valstybiniuose draustiniuose žemė perduodama neatlygintinai nuosavybėn lygiaverčiu turėtajam žemės sklypu, neskaidant jo į dalis, išskyrus asmeninio ūkio žemę.

Remiantis iki 2001 m. rugpjūčio 17 d. patvirtintais žemės reformos žemėtvarkos projektais, valstybiniuose parkuose ir valstybiniuose draustiniuose žemė piliečiams, gyvenusiems ir turėjusiems nuosavybės teise gyvenamuosius namus ar butus, jų dalis administraciniame rajone, kuriame yra valstybinis parkas ar valstybinis draustinis, grąžinama perduodant neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį turėtajam žemės plotą. Tais atvejais, kai žemės reformos žemėtvarkos projekto rengimo ir tvirtinimo metu vykdant administracinę teritorinę reformą buvo pakeistos savivaldybių ribos, nuosavybės teisės atkuriamos atsižvelgiant į prašymo padavimo metu galiojusias administracinių vienetų ribas.

Tais atvejais, kai piliečio nuosavybės teise turėtoji žemė valstybiniuose parkuose ir valstybiniuose draustiniuose pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 12 straipsnį yra priskirta valstybės išperkamai žemei, jo nuosavybės teisės gali būti atkuriamos perduodant neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį turėtajam žemės sklypą toje pačioje kadastrinėje vietovėje, kurioje buvo piliečio nuosavybės teisėmis turėta žemė.

Tais atvejais, kai didžioji dalis piliečio nuosavybės teise turėtos žemės ūkio naudmenų žemės pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 12 straipsnį yra priskirta valstybės išperkamai žemei, jo pageidavimu už likusį laisvos žemės plotą (jeigu jame žemės ūkio naudmenų lieka mažiau kaip 3 hektarai arba ūkį atkurti netikslinga) atlyginama šios tvarkos 82 punkte nurodytais būdais. Šiais atvejais sprendimą dėl ūkio atkūrimo tikslingumo priima apskrities viršininkas pagal žemės reformos žemėtvarkos projekto autoriaus duomenis

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

Nr. [590](#), 2002-04-30, *Žin.*, 2002, Nr. 46-1748 (2002-05-08), i. k. 1021100NUTA00000590

25. Į piliečiui grąžinamos natūra žemės, miško plotą arba perduodamą neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį turėtajam žemės, miško sklypui plotą įskaitomas tokio pat dydžio jo privatizuojamas namų valdos (išskyrus tas namų valdas, už kurias nustatytąja tvarka buvo įmokėtos įmokos) žemės sklypas ir jo naudojamas asmeniniam ūkiui žemės sklypas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1180](#), 2000-09-29, *Žin.*, 2000, Nr. 84-2554 (2000-10-06), i. k. 1001100NUTA00001180

26. Piliečiams, kurie nepageidauja natūra susigrąžinti mišku apaugusios žemės, gali būti perduodamas neatlygintinai nuosavybėn lygiavertis miško plotas iš laisvo miško fondo, jeigu šie piliečiai gyvena apskrityje, kurioje yra perduodamas nuosavybėn miškas.

27. Piliečių nuosavybės teisės į žemę, kuri pagal šios tvarkos 70 punktą yra valstybės išperkama, atkuriamos atlyginant jiems Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 16 straipsnio 9 dalyje nurodytais būdais. Jeigu žemę išperka valstybė, pilietis gali pasirinkti vieną ar kelis atlyginimo už valstybės išperkamą žemę būdus.

28. Perduodant neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį žemės sklypą, žemės sklypas projektuojamas laisvoje žemėje. Laisvoje žemėje pagal Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatyme piliečiams nustatytą žemės plotų įsigijimo eiliškumą projektuojami žemės sklypai žemę naudojančioms ūkininkams ar šią žemę naudojančių žemės ūkio bendrovių nariams perduodant neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį turėtajam žemės sklypą, kurį iki šio įstatymo įsigaliojimo ne mažiau kaip dvejus metus iš eilės naudojo nustatyta tvarka savo ūkius įregistravę ūkininkai ar žemės ūkio bendrovės. Valstybiniuose parkuose ir valstybiniuose draustiniuose lygiavertiai žemės sklypai projektuojami pagal šios tvarkos 24 punkte nustatytas sąlygas

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

Nr. [590](#), 2002-04-30, *Žin.*, 2002, Nr. 46-1748 (2002-05-08), i. k. 1021100NUTA00000590

29. Tais atvejais, kai pagal žemės reformos žemėtvarkos projektus susumavus laisvos žemės plotą paaiškėja, jog piliečiams, pateikusiems prašymus jų pageidaujamoje vietovėje gauti neatlygintinai nuosavybėn žemės sklypą, lygiavertį turėtajam, pagal Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatyme nustatytą žemės įsigijimo eilę laisvos žemės nepakanka, apskrities viršininkas arba jo įgaliotas atstovas privalo suinteresuotiems piliečiams raštu apie tai pranešti ir kartu nurodyti galimybes pasirinkti kitus nuosavybės teisių į žemę atkūrimo būdus arba galimybę gauti žemės sklypą kitoje apskrities vietoje.

30. Piliečiams perduodant neatlygintinai nuosavybėn žemės sklypus, lygiavertius turėtajam, žemės sklypai formuojami laikantis Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo 10 straipsnyje nustatytos žemę įsigyjančių piliečių eilės ir perduodami pagal sudarytus žemės reformos žemėtvarkos projektus.

Tais atvejais, kai į projektuojamą perduoti neatlygintinai nuosavybėn tą patį žemės sklypą pretenduoja keli piliečiai, turintys vienodą pirmumo teisę, žemės sklypas perduodamas nuosavybėn neatlygintinai piliečiui, gyvenančiam toje kadastrinėje vietovėje, kurioje buvo jo nuosavybės teisėmis turėta žemė.

31. Gražinant žemę natūra arba žemės sklypus perduodant nuosavybėn neatlygintinai piliečiams, nustatomi žemės servitutai ir specialiosios žemės naudojimo sąlygos pagal žemės reformos žemėtvarkos projektus.

V. NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į MIESTŲ ŽEMĘ ATKŪRIMO SĄLYGOS IR TVARKA

32. Nuosavybės teisės į miestų žemę atkuriamos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 5 straipsnio ir šio skyriaus nustatyta tvarka bei sąlygomis.

33. Nuosavybės teisės atkuriamos į savininko turėtą žemę, bet ne didesnio kaip 150 hektarų ploto, įskaitant miškus ir vandens telkinius.

34. Nuosavybės teisės į žemę, iki 1995 m. birželio 1 d. buvusią miestams nustatyta tvarka priskirtose teritorijose, atkuriamos:

perduodant neatlygintinai nuosavybėn piliečiams, turintiems nuosavybės teisę gyvenamuosius namus ar kitus pastatus, jų naudojamą teritoriją planavimo dokumentuose nustatytą ribų žemės sklypą prie šių statinių arba teritorijų planavimo dokumentuose numatytą jų naudojamą žemės sklypą kitai paskirčiai (daržui, sodui ir kt.), išskyrus Kuršių nerijos nacionalinio parko teritorijoje, bet ne didesnę kaip 0,2 hektaro Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Alytuje, Marijampolėje, Druskininkuose, Palangoje, Birštone ir ne didesnę kaip 0,3 hektaro kituose

miestuose. Kai prie statinių esantis naudojamas žemės sklypas yra nuosavybės teise turėtoje žemėje ir yra didesnis kaip atitinkamai 0,2 hektaro arba 0,3 hektaro, piliečio pageidavimu jam perduodamas neatlygintinai nuosavybėn šis didesnis prie statinių naudojamo žemės sklypo plotas, taip pat prie šio naudojamo žemės sklypo išlikęs savininko turėtas laisvas (neužstatytas) žemės sklypo plotas (kai yra keli piliečiai, turintys teisę atkurti nuosavybės teises į šią žemę, – jų pageidavimu neatlygintinai bendrojon arba šių statinių savininko nuosavybėn perduodamas šis didesnis prie statinių naudojamas ir išlikęs laisvos (neužstatytos) žemės sklypo plotas), neatsižvelgiant į parengtus tos vietovės teritorijų planavimo dokumentus, bet ne daugiau kaip 1 hektaras bendro ploto Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Alytuje, Marijampolėje, Druskininkuose, Palangoje, Birštone ir ne daugiau kaip 1,5 hektaro bendro ploto kituose miestuose;

perduodant neatlygintinai nuosavybėn piliečiui naują Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka įrengtą arba neįrengtą žemės sklypą, Lietuvos Respublikos Vyriausybei patvirtinus jo dydį tame mieste, kuriame buvo turėtoji žemė, išskyrus Kuršių nerijos nacionalinio parko teritoriją, arba piliečių pageidavimu – mieste, kuriame jie gyvena (išskyrus Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Druskininkų, Palangos, Birštono miestus ir Kuršių nerijos nacionalinio parko teritoriją). Miestų teritorijų dalyse, kurios įrašytos į Lietuvos Respublikos nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą (kultūrinių vietovių sąrašą), nauji žemės sklypai individualiai statybai ir kitai paskirčiai nuosavybėn neperduodami (išskyrus tuos atvejus, kai šioje teritorijoje pagal teritorijų planavimo dokumentus piliečiui nuosavybės teise turėtoje žemėje numatoma individuali statyba); neatlygintinai nuosavybėn perduodami naudojami žemės sklypai tik tiems asmenims, kuriems šiose miestų teritorijų dalyse nuosavybės teise priklauso gyvenamieji namai arba kiti pastatai. Jeigu pilietis atsisako jam perduodamo neatlygintinai nuosavybėn Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka naujo įrengto arba neįrengto (pasirinktina) žemės sklypo individualiai statybai, jam kompensuojama (jo pageidavimu) vidutinė Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto dydžio žemės sklypo tame mieste vertės pinigų suma pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 16 straipsnį, nepaisant prašymo atkurti nuosavybės teises į nekilnojamąjį turtą pateikimo dienos, jeigu šis prašymas pateiktas šio įstatymo nustatytais terminais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

35. Piliečiams perduodamo neatlygintinai nuosavybėn naujo žemės sklypo, esančio miesto teritorijai priskirtoje žemėje, dydį kiekviename mieste tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė miesto, rajono savivaldybės pasiūlymu. Minimalus perduodamo neatlygintinai nuosavybėn naujo žemės sklypo dydis – 0,04 hektaro (išskyrus nuosavybės teise turėtą mažesnę žemės sklypą). Maksimalus perduodamo neatlygintinai nuosavybėn žemės sklypo plotas turi būti ne didesnis kaip 0,2 hektaro Vilniuje, Kaune, Klaipėdoje, Šiauliuose, Panevėžyje, Alytuje, Marijampolėje, Druskininkuose, Palangoje, Birštone ir ne didesnis kaip 0,3 hektaro kituose miestuose.

36. Jeigu piliečio turėtas žemės sklypas buvo ne mažiau kaip 0,04 hektaro didesnis už dabar jo naudojamą žemės sklypą, jam pagal galimybę papildomai perduodamas neatlygintinai nuosavybėn naujas ne mažesnis kaip 0,04 hektaro žemės sklypas individualiai statybai bei kitai paskirčiai. Bendras piliečiui perduoto neatlygintinai nuosavybėn jo naudojamo žemės sklypo ir papildomai perduodamo neatlygintinai nuosavybėn naujo žemės sklypo plotas neturi būti didesnis už Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą perduodamo neatlygintinai nuosavybėn naujo žemės sklypo individualiai statybai bei kitai paskirčiai tame mieste plotą.

37. Piliečiams nauji žemės sklypai individualiai statybai ar kitai paskirčiai perduodami neatlygintinai nuosavybėn šia eilės tvarka:

piliečiams – pasirinktoje jų turėtos žemės vietoje, kai šie sklypai toje vietovėje yra numatyti detalizajame plane;

piliečiams, kurie yra 1918–1920 metų nepriklausomybės kovų kariai savanoriai, pasipriešinimo (rezistencijos) dalyviai, politiniai kaliniai, tremtiniai ar Vyčio Kryžiaus ordinu apdovanoti asmenys, jų sutuoktiniai, tėvai (įtėviai), vaikai (įvaikiai), – pagal jų prašymų atkurti nuosavybės teises padavimo datą;

piliečiams, turintiems teisę į valstybės paramą pagal Lietuvos Respublikos gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatymą, taip pat piliečiams, iškeliamiems iš savininkams grąžintų gyvenamųjų namų ir piliečiams – buvusiems gyvenamųjų namų savininkams, kai jiems namai negrąžinami, – pagal jų prašymų atkurti nuosavybės teises padavimo datą;

kitiems piliečiams – pagal jų prašymų atkurti nuosavybės teises padavimo datą.

38. Naujų žemės sklypų, perduodamų neatlygintinai piliečiams, eilę tvirtina apskričių viršininkai.

Pilietis turi teisę susipažinti su eilės sąrašu apskrities viršininko nustatyta tvarka.

Piliečiui atsisakius siūlomo žemės sklypo, šis sklypas siūlomas kitam piliečiui pagal patvirtintą eilę. Atsisakius siūlomo žemės sklypo, piliečiui išlieka pirmumo teisė ne daugiau kaip 2 kartus rinktis žemės sklypą kitoje detalizajame plane numatytoje vietoje. Pilietis, kuris iš viso 3 kartus atsisako siūlomo žemės sklypo, įrašomas į eilę paskutiniu juo. Siūlomo žemės sklypo atsisakymas pateikiamas raštu išdėstant motyvus.

39. Jeigu piliečiui sugrąžintas ar perduodamas neatlygintinai nuosavybės žemės sklypas miesto teritorijai priskirtoje žemėje yra mažesnio ploto už sklypą, į kurį atkuriamas nuosavybės teisė, valstybė jam atlygina šios tvarkos 82 punkte nurodytais būdais.

40. Nuosavybės teisės į Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Druskininkų, Palangos ir Birštono miestų savivaldybių teritorijose esančią žemę, šių miestų savivaldybių teritorijoms priskirtą po 1995 m. birželio 1 d., atkuriamos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio nustatyta tvarka ją grąžinant natūra, o jeigu nurodytoji žemė pagal šio įstatymo 12 straipsnį priskirta valstybės išperkamai žemei, už ją valstybė atlygina pagal šio įstatymo 16 straipsnį. Minėtose teritorijose nauji žemės ūkio paskirties sklypai neatlygintinai nuosavybės neperduodami, išskyrus sklypus, naudojamus asmeniniam ūkiui.

41. Suteikiamų neatlygintinai naudojamų ir naujų sklypų individualiai statybai ar kitai paskirčiai ribos turi būti paženklintos vietovėje ir sklypai pažymėti Valstybinio žemės kadastro žemėlapyje tokia pat tvarka, kaip ir valstybės perduodamų žemės sklypų.

42. Jeigu pilietis, kuriam atkuriamas nuosavybės teisė į žemę, naudojosi didesniu žemės sklypu, negu jam suteikiamas neatlygintinai, viršijanti normą sklypo dalis (viršplotis) apskrities viršininko sprendimu gali būti paimta ir panaudota miesto reikmėms arba išnuomota žemei naudojančiam piliečiui, iki ji bus panaudota pagal paskirtį, numatytą teritorijų planavimo dokumentuose.

VI. NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į MIŠKUS IR VANDENS TELKINIUS ATKŪRIMO SĄLYGOS IR TVARKA

43. Nuosavybės teisės į miškus ir vandens telkinius atkuriamos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 6 straipsnio ir šio skyriaus nustatyta tvarka.

44. Miškas grąžinamas natūra turėtoje vietoje piliečiui arba piliečiams bendrosios nuosavybės teise, išskyrus miškus, priskirtus valstybės išperkamiems miškams, ir miškus, kurių susigrąžinti natūra turėtoje vietoje piliečiai nepageidauja.

45. Teritorijoje, kurioje buvo rėžių sistema, miškas grąžinamas tik suprojektavus šioje teritorijoje susigrąžinančių mišką natūra piliečių miško sklypų išdėstymą pagal parengtus žemės reformos žemėtvarkos projektus.

46. Jeigu piliečiams grąžintinas miškas neišlikęs, jų pageidavimu grąžinamas žemės sklypas, kuriame buvo miškas, arba perduodamas neatlygintinai nuosavybės lygiavertis miško sklypas iš laisvo miško fondo – tik už turėtą mišką ir tik piliečiams, gyvenantiems tose apskrityse, kuriose yra perduodamas nuosavybės miškas.

47. Miškai ir vandens telkiniai saugomose teritorijose piliečiams grąžinami ribotam tiksliniam naudojimui, jeigu jie sutinka su įstatymuose ir kituose teisės aktuose nustatytu ribotu tiksliniu naudojimui. Jeigu tokio miško susigrąžinti natūra turėtoje vietoje piliečiai nepageidauja,

jiems gali būti perduodamas neatlygintinai nuosavybėn lygiavertis miško plotas iš laisvo miško fondo – tik už turėtą mišką ir tik piliečiams, gyvenantiems tose apskrityse, kuriose yra perduodamas nuosavybėn miškas (ši nuostata netaikoma valstybiniam parkams ir valstybiniam draustiniam).

Valstybiniuose parkuose ir valstybiniuose draustiniuose miškas ir vandens telkiniai perduodami neatlygintinai nuosavybėn lygiavertiu miško ar vandens telkinio plotu, neskaidant sklypo į dalis, piliečiams, kurie šiose teritorijose naudoja žemę asmeniniam ūkiui arba iki 2001 m. rugpjūčio 17 d. gyveno ir turėjo nuosavybės teisę gyvenamuosius namus ar butus, jų dalis valstybiniame parke ir valstybiniame draustinyje bei su jais besiribojančiuose kaimuose ir miesteliuose, taip pat iki 2001 m. rugpjūčio 17 d. šiose teritorijose gyvenusiems piliečiams, kurių sutuoktiniai šiose teritorijose turėjo gyvenamąjį namą ar butą, jų dalį.

Valstybiniuose parkuose ir valstybiniuose draustiniuose piliečiams, kurie šiose teritorijose naudoja žemę asmeniniam ūkiui, už turėtą mišką, vandens telkinį taip pat gali būti perduodamas neatlygintinai nuosavybėn lygiavertis turėtajam žemės plotas.

Remiantis iki 2001 m. rugpjūčio 17 d. patvirtintais žemės reformos žemėtvarkos projektais, valstybiniuose parkuose ir valstybiniuose draustiniuose miškas ar vandens telkiniai piliečiams, gyvenusiems ir turėjusiems nuosavybės teisę gyvenamuosius namus ar butus, jų dalis administraciniame rajone, kuriame yra valstybinis parkas ar valstybinis draustinis, grąžinami perduodant neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį turėtajam atitinkamai miško plotą ar vandens telkinį. Tais atvejais, kai žemės reformos žemėtvarkos projekto rengimo ir tvirtinimo metu vykdant administracinę teritorinę reformą buvo pakeistos savivaldybių ribos, nuosavybės teisės atkuriamos atsižvelgiant į prašymo padavimo metu galiojusias administracinių vienetų ribas.

Tais atvejais, kai piliečio nuosavybės teisę turėtieji miškas, vandens telkinys valstybiniuose parkuose ir valstybiniuose draustiniuose pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 13 straipsnį yra priskirti valstybės išperkamam miškui, vandens telkiniui, nuosavybės teisės į juos gali būti atkuriamos perduodant neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį turėtajam miško sklypą, vandens telkinį toje pačioje kadastrinėje vietovėje, kurioje buvo piliečio nuosavybės teisėmis turėtas miškas, vandens telkinys

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

Nr. [590](#), 2002-04-30, *Žin.*, 2002, Nr. 46-1748 (2002-05-08), i. k. 1021100NUTA00000590

48. Nuosavybės teisė į miškus, kurie pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą yra valstybės išperkami, atkuriami atlyginant už juos šios tvarkos 82 punkte nurodytais būdais.

49. Perduoti neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį turėtajam miško sklypą ar vandens telkinį pagal piliečių pageidavimą galima, jeigu:

miškas ar vandens telkinys yra priskirtas valstybės išperkamam miškui, vandens telkiniui;

miškas ar vandens telkinys neišlikęs;

miško susigrąžinti natūra turėtoje vietoje piliečiai nepageidauja;

miškas ar vandens telkinys yra saugomoje teritorijoje.

50. Perduodami neatlygintinai nuosavybėn lygiavertiai miško sklypai projektuojami laisvo miško fondo žemėje, laikantis Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo 10 straipsnyje nustatytos miško įsigijimo eilės; šie sklypai perduodami pagal žemės reformos žemėtvarkos projektus. Valstybiniuose parkuose ir valstybiniuose draustiniuose lygiavertiai miško sklypai projektuojami pagal šios tvarkos 47 punkto nustatytas sąlygas.

Tais atvejais, jeigu į projektuojamą perduoti neatlygintinai nuosavybėn tą patį miško sklypą pretenduoja keli piliečiai, turintys vienodą pirmumo teisę, miško sklypas perduodamas nuosavybėn neatlygintinai piliečiui, gyvenančiam toje kadastrinėje vietovėje, kurioje buvo jo nuosavybės teisėmis turėtas miškas.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

Nr. [590](#), 2002-04-30, *Žin.*, 2002, Nr. 46-1748 (2002-05-08), i. k. 1021100NUTA00000590

51. Miškas grąžinamas natūra arba perduodamas nuosavybėn neatlygintinai lygiavertis turėtajam miško sklypas, jeigu piliečiai sutinka su žemės reformos žemėtvarkos projektuose nustatytais žemės servitutais, valstybinių parkų planavimo schemose nustatytų valstybinių parkų kraštovaizdžio tvarkymo zonų reglamentais ir specialiosiomis miško naudojimo sąlygomis.

52. Vandens telkiniai, išskyrus valstybinės reikšmės vidaus vandenį, priskirtus valstybės išperkamiems vandens telkiniams, grąžinami natūra piliečiui arba piliečiams bendrosios nuosavybės teise.

Už neišlikusį vandens telkinį piliečiams gali būti atlyginama perduodant neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį turėtajam vandens telkinio plotą.

Už vandens telkinius, priskirtus valstybinės reikšmės vidaus vandenims, piliečiams nuosavybės teisės atkuriamos atlyginant šios tvarkos 82 punkte nurodytais būdais.

53. Jeigu iki Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ galiojimo sustabdymo laikinojo įstatymo įsigaliojimo dienos buvo priimti sprendimai dėl nuosavybės teisių į žemę ar mišką atkūrimo kompensuojant mišku ir miško sklypai vietovėje paženklinėti, šie miško sklypai piliečiams perduodami neatlygintinai nuosavybėn, jeigu jų nepageidauja natūra susigrąžinti savininkai. Tais atvejais, kai iki Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ galiojimo sustabdymo laikinojo įstatymo įsigaliojimo dienos buvo priimti sprendimai dėl nuosavybės teisių į žemę ar mišką atkūrimo kompensuojant mišku, tačiau miško sklypai vietovėje nebuvo paženklinėti, šiems piliečiams perduodami neatlygintinai nuosavybėn miško sklypai iš laisvo miško fondo, laikantis Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo 10 straipsnyje nustatytos miško įsigijimo eilės.

54. Piliečiai, kurių žemė (miškas), iki priimant sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo kompensuojant mišku, buvo priskirta valstybės išperkamai žemei (miškui) ir kurie pagal Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo 10 straipsnyje nustatytą eilę pageidauja pirmumo teise gauti miško sklypus, privalo pateikti rajono žemėtvarkos skyriui pažymą apie valstybės išperkamą žemę, mišką iš to miesto, rajono žemėtvarkos skyriaus, kur buvo jų turėtoji žemė (miškas).

VII. NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į ŪKINĖS-KOMERCINĖS PASKIRTIES PASTATUS IR JŲ PRIKLAUSINIUS ATKŪRIMO TVARKA

55. Nuosavybės teisės į ūkinės-komercinės paskirties pastatus ir jų priklausinius atkuriamos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 7 straipsnio ir šio skyriaus nustatyta tvarka.

56. Už valstybės išperkamus, taip pat po 1991 m. rugpjūčio 1 d. neišlikusius dėl valstybės, savivaldybės institucijų priimtų sprendimų ūkinės-komercinės paskirties pastatus atlyginama pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 16 straipsnį.

57. Vadovaujantis sprendimu atkurti nuosavybės teises grąžinant natūra ūkinės-komercinės paskirties pastatus su priklausiniais, surašomas perdavimo aktas, kurį pasirašo savininkas ir perduodančioji šalis. Perdavimo aktą šalys pasirašo ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo sprendimo atkurti nuosavybės teises priėmimo dienos.

58. Registruojant nuosavybės teises į natūra sugrąžintus ūkinės-komercinės paskirties pastatus ir jų priklausinius, Nekilnojamojo turto registro įstaigai pateikiami sprendimas dėl nuosavybės teisių atkūrimo ir perdavimo aktas.

59. Nuosavybės teisės į buvusius ūkinės-komercinės paskirties pastatus, nustatytąja tvarka pertvarkytus į gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, atkuriamos laikantis šios tvarkos VIII skyriuje „Nuosavybės teisių į gyvenamuosius namus, jų dalis, butus atkūrimo sąlygos ir tvarka“ išdėstytų reikalavimų.

60. Grąžinus ūkinės-komercinės paskirties pastatus ir jų priklausinius natūra, nuosavybės teisės į žemę, ant kurios yra sugrąžinti pastatai, atkuriamos laikantis šios tvarkos IV skyriuje „Nuosavybės teisių į kaimo vietovėje esančią žemę atkūrimo sąlygos ir tvarka“ arba V skyriuje

„Nuosavybės teisių į miestų žemę atkūrimo sąlygos ir tvarka“ nustatytų reikalavimų. Piliečiai, kuriems sugrąžinti ūkinės-komercinės paskirties pastatai, gali atkurti nuosavybės teises į žemės sklypą nepriklausomai nuo to, ar buvo paduotas atskiras prašymas grąžinti šią žemę. Jeigu prie sugrąžintų pastatų esantis žemės sklypas privačios nuosavybės teise jų savininkui nepriklausė, jis apskrities viršininko sprendimu ir piliečio prašymu parduodamas Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatyme nustatyto dydžio arba nustatyta tvarka išnuomojamas.

61. Gražinus natūra ūkinės-komercinės paskirties pastatus ir jų priklausinius, kuriuose vykdoma gamybinė veikla, savininkas negali mažinti įmonėje darbo vietų daugiau, negu leidžia įstatymai.

Prieš gražinimą ūkinės-komercinės paskirties pastatai ir jų priklausiniai, juose esantys įrengimai bei kitas turtas turi būti įkainoti Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto privatizavimo įstatymo nustatyta tvarka.

62. Susigražinęs natūra ūkinės-komercinės paskirties pastatus, savininkas juose esančius valstybei ar savivaldybei nuosavybės teise priklausančius įrengimus ir kitas pagrindines priemones bei apyvartinį turtą (išskyrus lėšas) gali išsipirkti litais iš karto arba per 5 metus išsimokėtina.

Išperkant išsimokėtina, iš karto turi būti sumokėta ne mažiau kaip 15 procentų įrengimų, kitų pagrindinių priemonių ir apyvartinio turto įkainojimo vertės. Likusi suma išmokama šalių susitarimu lygiomis dalimis pirkimo-pardavimo sutartyje numatytais terminais ir sąlygomis. Pirkimo-pardavimo sutartyje palūkanų dydis nustatomas atsižvelgiant į Lietuvos banko skelbiamo paskutinio mėnesio (prieš pasirašant sutartį) indėlių, priimtų ilgesniam negu 12 mėnesių laikotarpiui, vidutinę metinę palūkanų komerciniuose bankuose normą, sumažintą 30 procentų. Pirkimo-pardavimo sutartyje turi būti numatytos sankcijos pirkėjui dėl įsipareigojimų nevykdymo.

Už išpirktus įrengimus ir kitas pagrindines priemones bei apyvartinį turtą gautos lėšos nustatyta tvarka pervedamos atitinkamai į valstybės ar savivaldybės privatizavimo fondus.

VIII. NUOSAVYBĖS TEISIŲ Į GYVENAMUOSIUS NAMUS, JŲ DALIS, BUTUS ATKŪRIMO SĄLYGOS IR TVARKA

63. Nuosavybės teisės į išlikusius gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, taip pat į gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, kurie po 1991 m. rugpjūčio 1 d. neišliko dėl valstybės, savivaldybės institucijų priimtų sprendimų, atkuriamos Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 8 straipsnio ir šio skyriaus nustatyta tvarka.

64. Gyvenamieji namai, jų dalys, butai grąžinami natūra, jeigu:

64.1. jie yra tušti;

64.2. jie pertvarkyti į negyvenamąsias patalpas ir nėra naudojami švietimo, sveikatos apsaugos, kultūros, mokslo reikmėms bei globos namams pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 356 „Dėl valstybės išperkamų iš piliečių gyvenamųjų namų, jų dalių ir butų, pertvarkytų į negyvenamąsias patalpas ir naudojamų švietimo, sveikatos apsaugos, kultūros, mokslo reikmėms bei globos namams, sąrašo patvirtinimo“ (Žin., 1999, Nr. [31-890](#)) patvirtintą valstybės išperkamų iš piliečių gyvenamųjų namų, jų dalių ir butų, pertvarkytų į negyvenamąsias patalpas ir naudojamų švietimo, sveikatos apsaugos, kultūros, mokslo reikmėms bei globos namams, sąrašą;

64.3. juose gyvena nuomininkai, kai savininkai pageidauja patalpas susigražinti ir sutinka su Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 20 straipsnyje nustatytomis sąlygomis ir Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo 9 straipsnyje nustatytomis valstybės garantijomis, nuomininkų ir savininkų teisėmis ir pareigomis;

64.4. jie nėra perstatyti (rekonstruoti) taip, kad būtų pakeista daugiau kaip 50 procentų pagrindinių konstrukcijų ir sukurto naujo bendrojo ploto nebūtų galima atskirti nuo buvusiojo; visas bendras plotas 30 procentų neviršija buvusiojo;

64.5. jie nėra pagal įstatymus įsigyti privačion nuosavybėn.

65. Jeigu pilietis pareiškė pageidavimą susigrąžinti namą, jo dalį, butą, kai juose gyvena nuomininkai, miesto, rajono savivaldybė (arba kita institucija) privalo raštu supažindinti pilietį su Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 20 straipsnyje nustatytais sąlygomis bei Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo 9 straipsnyje nustatytais valstybės garantijomis, nuomininkų ir savininkų teisėmis ir pareigomis. Pilietis per mėnesį nuo supažindinimo dienos privalo pranešti raštu miesto, rajono savivaldybei (arba kitai institucijai) savo apsisprendimą.

Jeigu pilietis nesutinka, jam atlyginama Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 16 straipsnyje numatytais būdais.

66. Vadovaujantis sprendimu atkurti nuosavybės teises grąžinant natūra gyvenamąjį namą, jo dalį, butą, surašomas perdavimo aktas, kurį pasirašo savininkas ir perduodančioji šalis. Tais atvejais, kai nuosavybės teisės atkuriamos į gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, kuriems nėra atlikta teisinė registracija, perdavimo aktą pasirašo institucija, priėmusi sprendimą atkurti nuosavybės teises. Perdavimo aktą šalys pasirašo ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo sprendimo atkurti nuosavybės teises priėmimo, išskyrus šio punkto antrojoje pastraipoje nurodytą atvejį.

Tuo atveju, kai grąžintinuose natūra namuose, jų dalyse, butuose gyvena nuomininkai, perdavimo aktas surašomas per mėnesį nuo to laiko, kai sugrąžinto gyvenamojo namo, jo dalies, buto nuomininkai patuština turėtas gyvenamąsias ir kitas patalpas arba kai nuomininkai iškeldinami iš jų.

67. Registruojant nuosavybės teises į gyvenamąjį namą, jo dalį, butą, Nekilnojamojo turto registro įstaigai pateikiami sprendimas atkurti nuosavybės teises ir perdavimo aktas, išskyrus šio punkto antrojoje pastraipoje nurodytą atvejį.

Registruojant nuosavybės teises į gyvenamąjį namą, jo dalį, butą šios tvarkos 66 punkto antrojoje pastraipoje nurodytu atveju, Nekilnojamojo turto registro įstaigai pateikiamas tik sprendimas atkurti nuosavybės teises. Tokiu atveju Nekilnojamojo turto registre registruojami nuosavybės teisė ir apribojimai, numatyti Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 20 straipsnyje.

68. Grąžinus gyvenamuosius namus, jų dalis, butus natūra, nuosavybės teisės į žemę, ant kurios stovi sugrąžinti namai, atkuriamos laikantis šios tvarkos IV skyriuje „Nuosavybės teisių į kaimo vietovėje esančią žemę atkūrimo sąlygos ir tvarka“ arba V skyriuje „Nuosavybės teisių į miestų žemę atkūrimo sąlygos ir tvarka“ nustatytų reikalavimų. Piliečiai, kuriems sugrąžinti gyvenamieji namai, jų dalys, butai, gali atkurti savo nuosavybės teises į namų valdos žemės sklypą nepriklausomai nuo to, ar buvo paduotas atskiras prašymas grąžinti šią žemę. Jeigu prie sugrąžinto namo, jo dalies, buto esantis sklypas privačios nuosavybės teise nepriklausė namo, jo dalies, buto savininkui, jis apskrities viršininko sprendimu (ir piliečio prašymu) parduodamas Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatyme numatyto dydžio arba nustatytąja tvarka išnuomojamas.

69. Grąžinus piliečiams gyvenamuosius namus, jų dalis, butus natūra arba perdavus nuosavybės kitas gyvenamąsias patalpas, jie kartu su savo šeimos nariais ir subnuomininkais privalo per 2 mėnesius nuo tuščių patalpų perdavimo dienos patuštinti nuomojamas valstybės ar savivaldybių butų fondo gyvenamąsias patalpas. Nepatuštinę nuomojamų patalpų piliečiai kartu su šeimos nariais ir subnuomininkais iškeldinami įstatymų nustatyta tvarka.

IX. VALSTYBĖS IŠPERKAMA ŽEMĖ

70. Pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 12 straipsnį valstybės bei kitoms reikmėms žemė iš piliečių išperkama, jeigu ji:

užimta valstybės ir savivaldybės kelių, aerodromų, karinių dalinių arba skirta valstybės sienos apsaugai. Šių objektų sąrašus, užimamą žemės plotą ir ribas tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė atskiru nutarimu;

yra naudingųjų iškasenų naudojamų telkinių teritorijoje ir nustatytą tvarka suteikta naudotis juridiniams ar fiziniams asmenims laikantis Lietuvos geologijos tarnybos prie Aplinkos ministerijos nustatytų bei su Žemės ūkio ministerija suderintų plotų. Didesnių kaip 50 hektarų naudojamų telkinių plotai nustatomi pagal faktinį jų naudojimą, pridedant rezervinį plotą, numatomą panaudoti per 5 metus;

yra kaimo vietovėje ir po 1995 m. birželio 1 d. miestams priskirtoje teritorijoje pagal įstatymus užimta: namų valdų (sodybų) sklypų; valstybinių įstaigų ir organizacijų bei visuomeninės paskirties pastatams ir įrenginiams (statomiems arba pastatytiems) eksploatuoti reikalingų sklypų, išskyrus poilsiaviečių pastatų ir statinių užimtus žemės sklypus; kitų visuomenės poreikiams naudojamų teritorijų (gatvių, aikščių, parkų, skverų, kapinių, vandenviečių, paplūdimių ir kt.); yra suteikta individualių gyvenamųjų namų statybai. Šių žemės sklypų (teritorijų) plotai ir ribos nustatomi žemėtvarkos projektuose;

iki 1995 m. birželio 1 d. buvo miestams nustatytą tvarka priskirtose teritorijose (išskyrus atvejį, kai prie statinių esantis naudojamas žemės sklypas yra nuosavybės teise turėtoje žemėje ir perduodamas neatlygintinai nuosavybėn);

yra užimta sodininkų bendrijų sodų;

yra valstybinių rezervatų, nacionalinių ir regioninių parkų rezervatų, Kuršių nerijos nacionalinio parko teritorijoje;

pagal įstatymus įsigyta privačion nuosavybėn;

pagal įstatymus suteikta ir naudojama gyventojų asmeniniam ūkiui, taip pat suteikta tarnybinėms žemės dalims, išskyrus ne mažesnius kaip 3 hektarų žemės ūkio naudmenų žemės sklypus prie vienkiamų ir 1940–1990 metų ginkluoto pasipriešinimo dalyvių – karių savanorių tėviškių sunaikintų sodybų, esančius gyventojų asmeniniam ūkiui, tarnybinių dalų ir valstiečių ūkiui skirtoje teritorijoje ir pagal šio įstatymo 4 straipsnio 8 dalį grąžinamus natūra šių vienkiamų ir sunaikintų sodybų savininkams. Asmeninio ūkio arba tarnybinių dalų žemės sklypų dydžiai ir jų ribos nustatomi parengtuose naujuose žemės reformos žemėtvarkos projektuose;

suteikta kaimo vietovėje mokslo ir mokymo, valstybinėms socialinės globos bei rūpybos įstaigoms, perduota valstybinėms specializuotiems sėklininkystės, veislininkystės ūkiams, specialiosios paskirties veislininkystės bendrovėms. Šios žemės naudotojų sąrašą ir jų naudojamų žemės sklypų dydžius nustato Lietuvos Respublikos Vyriausybė;

yra su įrengtais tvenkiniais, pramoninės žuvininkystės tvenkiniais (įskaitant užtvankos įrenginių užimtą žemę) ir jeigu ją susigrąžinti pagal šio įstatymo 4 straipsnio 12 dalį atsisako savininkai;

atitinka šio įstatymo 16 straipsnio 6 dalies pirmajame sakinyje nurodytas sąlygas.

pagal įstatymus suteikta ir naudojama valstiečių ūkiui, jeigu šią žemę jos naudotojui buvo leista pirkti ir už ją sumokėti pinigai ar valstybės vienkartinės išmokos;

yra valstybinių parkų ir draustinių teritorijose, ypač vertingose ekologiniu, archeologiniu ir rekreaciniu požiūriais. Šių teritorijų ribas nustato Aplinkos ministerija, suderinusi su savivaldybės meru ir apskrities viršininku.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

Nr. [590](#), 2002-04-30, *Žin.*, 2002, Nr. 46-1748 (2002-05-08), i. k. 1021100NUTA00000590

X. VALSTYBĖS IŠPERKAMI MIŠKAI IR VANDENS TELKINIAI

71. Pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 13 straipsnį miškai ir vandens telkiniai iš piliečių išperkami valstybės, jeigu jie yra:

priskirti valstybinės reikšmės miškams, valstybinės reikšmės vidaus vandenims. Šių miškų ir vandens telkinių plotus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė;

priskirti valstybinėms rezervatams, valstybinių parkų rezervatams ir rezervatinėms apyrboms, Kuršių nerijos nacionaliniam parkui;

priskirti miestų miškams, miestų sanitarinės apsaugos pirmajai zonai, miško parkams. Išvardytųjų miškų sąrašus su juose nurodytais miškų plotais tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė;

priskirti miško genetiniams draustiniams, valstybiniams miško medelynams, valstybiniams miško daigynams ir miško sėklinėms plantacijoms;

priskirti miškų mokslinio tyrimo ir mokymo bei selekcinės sėklininkystės objektams. Šių miškų plotus tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė;

pagal įstatymus įsigyti privačion nuosavybėn.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, Žin., 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

Nr. [590](#), 2002-04-30, Žin., 2002, Nr. 46-1748 (2002-05-08), i. k. 1021100NUTA00000590

XI. VALSTYBĖS IŠPERKAMI ŪKINĖS-KOMERCINĖS PASKIRTIES PASTATAI

72. Ūkinės-komercinės paskirties pastatai iš Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 2 straipsnyje nurodytų piliečių išperkami valstybės ir už juos atlyginama pagal jo 16 straipsnį, jeigu jie:

yra iš esmės perstatyti (rekonstruoti) taip, kad pakeista daugiau kaip 60 procentų pagrindinių konstrukcijų ir sukurto naujo ploto negalima atskirti nuo buvusiojo;

pagal įstatymus yra įsigyti privačion nuosavybėn.

73. Norint nustatyti, kiek procentų pagrindinių (laikančiųjų) konstrukcijų yra pakeista, imamas pastatų, statinių (ar jų dalių) nacionalizavimo metu buvusių konstrukcijų pakeistosios (neišlikusios) dalies vertės santykis su visa tuo metu buvusių pagrindinių (laikančiųjų) konstrukcijų verte palyginamosiomis kainomis (į konstrukcijų susidėvėjimą neatsižvelgiama). Sustiprintos konstrukcijos iš dalies įskaičiuojamos į pakeistųjų konstrukcijų vertę Aplinkos ministerijos nustatyta tvarka;

Jeigu pagrindinės (laikančiosios) konstrukcijos sustiprinimo darbų vertė prilygsta visai buvusios konstrukcijos vertei arba yra už ją didesnė, visa konstrukcija laikoma pakeista ir į pastato pakeistų konstrukcijų dalį įskaičiuojama buvusios konstrukcijos vertė.

Prie pagrindinių (laikančiųjų) pastato konstrukcijų priskiriami pamatai, išorės ir vidaus sienos, karkasas (kolonos, stulpai, sijos, standumo ir surišimo konstrukcijos), santvaros, posantvariai ir pokraninės sijos, perdangų bei denginių laikančiosios dalys (išskyrus apšiltinimą, hidroizoliaciją, grindis bei dangą), laiptų, balkonų ir lodžų konstrukcijos, liftų šachtos ir stogo laikančiosios konstrukcijos.

74. Jeigu iš esmės perstatytame (rekonstruotame) ūkinės-komercinės paskirties pastate pakeista daugiau kaip 60 procentų pagrindinių konstrukcijų, bet sukurta naują plotą galima atskirti nuo buvusiojo, savininko pageidavimu išlikusioji pastato dalis gali būti grąžinama natūra.

75. Sukurtą naują plotą (priestatus, antstatus) atskirti nuo buvusiojo galima tada, kai sukurto naujo ploto patalpas (priestatus, antstatus) be rekonstrukcijos galima naudoti nepažeidžiant architektūros, statybos, higienos, sanitarijos ir priešgaisrinės apsaugos reikalavimų.

XII. VALSTYBĖS IŠPERKAMI GYVENAMIEJI NAMAI, JŲ DALYS, BUTAI

76. Gyvenamieji namai, jų dalys, butai išperkami iš Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 2 straipsnyje nurodytų piliečių ir už juos atlyginama pagal jo 16 straipsnį, jeigu jie:

yra pertvarkyti į negyvenamąsias patalpas ir įrašyti į Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 356 patvirtintą valstybės išperkamų iš piliečių gyvenamųjų namų, jų dalių ir butų, pertvarkytų į negyvenamąsias patalpas ir naudojamų švietimo, sveikatos apsaugos, kultūros, mokslo reikmėms bei globos namams, sąrašą;

iš esmės yra pertvarkyti taip, kad pakeista daugiau kaip 50 procentų pagrindinių konstrukcijų ir sukurto naujo bendrojo ploto negalima atskirti nuo buvusiojo; visas bendrasis plotas 30 procentų viršija buvusįjį;

pagal įstatymus yra įsigyti privačion nuosavybėn.

77. Gyvenamojo namo pagrindinių konstrukcijų pertvarkymo procentas nustatomas pagal šios tvarkos 73 punktą.

Jeigu sukurta naują gyvenamojo namo plotą galima atskirti nuo buvusiojo ir visas bendrasis plotas 30 procentų neviršija buvusiojo, išlikusioji namo dalis grąžinama savininkui natūra.

78. Sukurtas naujas plotas atskiriamas nuo buvusiojo laikantis šios tvarkos 75 punkto nuostatų.

XIII. ATLYGINIMAS PILIEČIAMS UŽ VALSTYBĖS IŠPERKAMĄ NEKILNOJAMĄJĮ TURĄ

79. Už valstybės išperkamą išlikusį nekilnojamąjį turtą, taip pat už nekilnojamąjį turtą, kuris iki 1991 m. rugpjūčio 1 d. buvo išlikęs, tačiau po to jo neliko dėl valstybės, savivaldybės institucijų priimtų sprendimų, piliečiams atlygina valstybė.

80. Kai valstybė atlygina piliečiams už nekilnojamąjį turtą, kuris pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą negrąžinamas natūra, laikomasi negrąžinamo turto ir vietoj jo perduodamo kito turto, kuriuo atlyginama už valstybės išperkamą turtą, lygiavertiškumo principo.

81. Kai atlyginama už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą ir už nekilnojamąjį turtą, kurio piliečiai Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo nustatytais atvejais nepageidauja susigrąžinti natūra, atlyginimas (perduodamų neatlygintinai nuosavybėn žemės, miško, vandens telkinio vertė, mokamų pinigų suma, išduodamų vertybinių popierių skaičius) apskaičiuojamas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. gruodžio 21 d. nutarimą Nr. 1455 „Dėl valstybės išperkamo iš savininkų turto bei savininkams sugrąžintų gyvenamųjų namų, jų dalių, butų, kuriuose gyvena nuomininkai, vertės nustatymo“ (Žin., 1998, Nr. [113-3137](#)) ir Žemės įvertinimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. vasario 24 d. nutarimu Nr. 205 „Dėl žemės įvertinimo tvarkos“ (Žin., 1999, Nr. [21-597](#)).

82. Už valstybės išperkamą žemę, miškus ir vandens telkinius valstybė piliečiams atlygina šiais būdais:

perduodama lygiavertį žemės, miško ar vandens telkinio plotą. Už miesto teritorijoje esančią žemę (išskyrus už miesto teritorijoje turėtą mišką) mišku neatlyginama;

įskaitymu panaikindama piliečio pinigines prievoles valstybei, atsiradusias po nekilnojamojo turto nusavinimo iki sprendimo dėl nuosavybės teisių atkūrimo dienos;

vertybiniais popieriais;

perduodama neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį turėtajam naują žemės sklypą individualiai statybai miestuose ir kaimo vietovėse, kur buvo turėtoji žemė, lygiavertį turėtajam žemės sklypą prie nuosavybės teise turimų pastatų (nepriklausomai nuo turėtos žemės vietos). Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka piliečio pageidavimu lygiavertis turėtajam naujas žemės sklypas individualiai statybai gali būti perduotas neatlygintinai nuosavybėn kituose, negu buvo turėtas žemės sklypas, miestuose bei kaimo vietovėse, išskyrus Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Druskininkų, Palangos, Birštono ir Neringos miestus;

pinigais – išpirkdama kaimo vietovėje žemę, mišką, išskyrus Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 4 straipsnio 7 ir 10 dalyse ir 6 straipsnio 3 ir 7 dalyse nurodytus atvejus, taip pat išskyrus atvejį, kai privačion nuosavybėn iš laisvos žemės fondo yra įsigyta žemė, kurios susigrąžinti nepageidavo šios tvarkos 2 punkte nurodyti piliečiai. Atlyginimo pinigais dydis apskrities viršininko sprendimu pagal rajono (miesto) žemėtvarkos skyriaus išvadą padidinamas 15 procentų, jeigu išperkama žemė, į kurią nuosavybės teisės yra atkurtos arba atkuriamos piliečiams – 1918–1920 metų nepriklausomybės kovų kariams savanoriams, pasipriešinimo (rezistencijos) dalyviams, politiniams kaliniams, tremtiniams ar Vyčio Kryžiaus ordinu apdovanotiems asmenims, jų sutuoktiniams, tėvams (įtėviams), vaikams

(įvaikiams), ir jeigu ta žemė pagal šio įstatymo 12 straipsnį yra priskirta valstybės išperkamai žemei ir naudojama asmeniniam arba valstiečių ūkiui, tarnybinėms daloms;

pinigais – išpirkdama žemę, kuri Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka buvo priskirta miestų teritorijoms nuo 1991 m. rugpjūčio 1 d. iki 1995 m. birželio 1 dienos;

pinigais – Lietuvos Respublikos piliečiams politiniams kaliniams ir tremtiniam, sugrįžusiems iš tremties po šio įstatymo įsigaliojimo ir nepageidaujantiems susigrąžinti žemės, miško ir vandens telkinių kaimo vietovėse natūra;

pinigais – piliečiams, atsisakiusiems jiems perduodamo neatlygintinai nuosavybės naujo žemės sklypo individualiai statybai miestuose, kompensuojant Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyto dydžio žemės sklypo tame mieste vidutinės vertės sumą;

perduodama neatlygintinai nuosavybės lygiavertį turėjant vandens telkinį – už išperkamą arba neišlikusį vandens telkinį.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

83. Pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymą valstybė išperka natūra negrąžinamus ūkinės-komercinės paskirties pastatus ir jų priklausinius, atlygindama vertybiniais popieriais (akcijomis) Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

84. Akcinių bendrovių ir uždarytų akcinių bendrovių, kurių valstybei nuosavybės teise priklausančiomis akcijomis atlyginama už valstybės išperkamus ūkinės-komercinės paskirties pastatus ir jų priklausinius, sąrašą tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė.

85. Tais atvejais, kai valstybė išperka ūkinės-komercinės paskirties pastatus ir jų priklausinius, kuriuose nevykdoma ūkinė veikla arba jie pagal įstatymus įsigyti privačion nuosavybės, už juos atlyginama valstybei priklausančiomis akcijomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka, kaip ir už gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, mišką ir žemę.

86. Išpirkdama iš piliečių gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, valstybė atlygina jiems šiais būdais:

perduodama neatlygintinai nuosavybės jų nuomojamus valstybės ar savivaldybės butų fondo butus (vertės skirtumas padengiamas);

perduodama neatlygintinai nuosavybės butus, lygiavertius turėtiesiems namams, jų dalims, butams;

perduodama neatlygintinai nuosavybės lygiavertius turėtiesiems namams, jų dalims, butams naujus žemės sklypus individualiai statybai toje vietovėje, kurioje jie buvo. Piliečio pageidavimu lygiavertis naujas žemės sklypas individualiai statybai gali būti perduotas neatlygintinai nuosavybės kituose, negu buvo gyvenamieji namai, jų dalys, butai, miestuose ir kaimo vietovėse, išskyrus Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Druskininkų, Palangos, Birštono ir Neringos miestus;

perduodama neatlygintinai nuosavybės lygiavertius turėtiesiems namams, jų dalims, butams tuščius nenuomojamus pastatus, statinius arba jų dalis;

įskaitymu panaikindama piliečių pinigines prievoles valstybei, atsiradusias po nekilnojamojo turto nusavinimo iki sprendimo dėl nuosavybės teisių atkūrimo priėmimo dienos;

perduodama neatlygintinai nuosavybės kitą turtą;

pinigais ir (ar) vertybiniais popieriais.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

87. Atlyginimo už valstybės išperkamus gyvenamuosius namus, jų dalis, butus būdą (vieną ar kelis būdus iš pasiūlytųjų) pasirenka pilietis.

Miesto, rajono meras (valdyba) ar valstybės valdymo institucija (toliau vadinama – institucija) priima sprendimą išpirkti gyvenamąjį namą, jo dalį, butą pagal piliečio rašytinį prašymą. Jeigu pilietis pageidauja atkurti nuosavybės teisę į gyvenamąjį namą, jo dalį, butą natūra, o pagal Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 14

straipsnį bei šios tvarkos 76 punktą tas gyvenamasis namas, jo dalis, butas negali būti grąžinti natūra, institucija apie tai raštu informuoja pilietį ir siūlo pasirinkti kurį nors iš šios tvarkos 86 punkte nurodytų išpirkimo būdų. Pilietis per mėnesį nuo informacijos gavimo dienos turi pasirinkti gyvenamojo namo, jo dalies, buto išpirkimo būdą ir pateikti dėl to rašytinį prašymą institucijai, priimančiai sprendimą atkurti nuosavybės teises į gyvenamąjį namą, jo dalį, butą.

88. Išperkami gyvenamieji namai, jų dalys, butai įvertinami Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. gruodžio 21 d. nutarime Nr. 1455 nustatyta tvarka.

89. Už valstybės išperkamus gyvenamuosius namus, jų dalis, butus piliečiams perduodami neatlygintinai nuosavybėn jų nuomojami valstybės ar savivaldybės butų fondo butai ir atlyginamas gyvenamųjų patalpų vertės skirtumas. Perduodamos nuosavybėn gyvenamosios patalpos įvertinamos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. gruodžio 21 d. nutarime Nr. 1455 nustatyta tvarka.

Gyvenamųjų patalpų vertės skirtumas piliečio pasirinkimu kompensuojamas pinigais ir (ar) vertybiniais popieriais. Perduodant piliečiui neatlygintinai nuosavybėn jo nuomojamą butą, surašomas perdavimo aktas, kurį pasirašo perduodančioji ir priimančioji šalys.

Registruojant nuosavybės teises į gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, Nekilnojamojo turto registro įstaigai pateikiami sprendimas atkurti nuosavybės teises ir perdavimo aktas.

90. Už valstybės išperkamus gyvenamuosius namus, jų dalis, butus neatlygintinai nuosavybėn perduodamos kitos lygiavertės (jeigu vertė mažesnė, atlyginamas jos skirtumas) gyvenamosios patalpos šia tvarka:

90.1. butas piliečio nuosavybėn suteikiamas toje gyvenamojoje vietovėje, kurioje jis šiuo metu gyvena, pateikus miesto, rajono merui (valdybai) prašymą, sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo bei pažymą apie valstybės išperkamo gyvenamojo namo, jo dalies, buto vertę;

90.2. miesto, rajono meras (valdyba) sudaro piliečių, iš kurių valstybė išperka gyvenamuosius namus, jų dalis, butus suteikdama nuosavybėn butus, sąrašą. Sąraše nurodoma piliečio vardas, pavardė, kartu su juo gyvenančių šeimos narių (kurie neturi nuosavybės teise kito gyvenamojo ploto) skaičius, išperkamo gyvenamojo namo, jo dalies, buto vertė, taip pat pažymima, ar pilietis turi teisę į valstybės paramą pagal Lietuvos Respublikos gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatymą.

Sąrašas sudaromas atsižvelgiant į turimą teisę gauti valstybės paramą pagal Lietuvos Respublikos gyventojų apsirūpinimo gyvenamosiomis patalpomis įstatymą ir į sprendimo dėl nuosavybės teisių atkūrimo priėmimo datą;

90.3. butas piliečio nuosavybėn suteikiamas miesto, rajono mero (valdybos) sprendimu. Jame nurodoma piliečio, kuriam butas suteikiamas nuosavybėn, vardas, pavardė, kartu su juo gyvenančių šeimos narių skaičius, sprendimo priėmimo pagrindas (įtraukimo į piliečių, iš kurių valstybė išperka gyvenamuosius namus, jų dalis, butus suteikdama nuosavybėn butus, sąrašą data ir eilės numeris), išperkamo gyvenamojo namo, jo dalies, buto vertė, suteikiamo nuosavybėn buto vertė, adresas, bendrasis naudingas plotas, kambarių skaičius. Jeigu suteikiamas nuosavybėn butas yra mažesnės vertės nei išperkamas gyvenamasis namas, jo dalis, butas, nurodomas vertės skirtumas. Pilietis raštu nurodo pageidaujamą vertės skirtumo išpirkimo būdą – pinigais ir (ar) vertybiniais popieriais;

90.4. apie tai, kad piliečiui suteiktas nuosavybėn butas, įrašoma pažymoje apie valstybės išperkamo gyvenamojo namo, jo dalies, buto vertę (kartu nurodoma suteiktojo nuosavybėn buto bendrasis plotas ir vertė). Padarius įrašą, ši pažyma grąžinama piliečiui. Apie buto suteikimą nuosavybėn raštu pranešama institucijai, priėmusiai sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo;

90.5. suteikiamo nuosavybėn buto vertė prilyginama (yra lygi):

kai butas nupirtas iš juridinių ar fizinių asmenų, – šio buto pirkimo kainai, kai pastatytas naujas butas, – šio buto statybos kainai;

kitais atvejais – šio buto vertei, nustatyta pagal atskiru Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu patvirtintą tvarką, taikomą vertinant grąžinamus (grąžintinus) gyvenamuosius namus, jų dalis, butus;

90.6. nuosavybės teisės į perduotą neatlygintinai nuosavybėn butą įregistruojamos ta pačia tvarka, kaip ir į kitą natūra sugrąžintą nekilnojamąjį turtą;

90.7. piliečiai, kuriems suteiktas nuosavybėn butas, su kartu gyvenančiais šeimos nariais ir subnuomininkais privalo per 2 mėnesius patuštinti nuomojamas valstybės ar savivaldybės gyvenamąsias patalpas.

91. Už valstybės išperkamus gyvenamuosius namus, jų dalis, butus piliečiams perduodami neatlygintinai nuosavybėn lygiaverčiai turėtiesiems namams, jų dalims, butams nauji žemės sklypai individualiai statybai šia tvarka – pilietis, kuriam atkurta nuosavybės teisė į gyvenamąjį namą, jo dalį, butą atlyginant perduodamu nuosavybėn žemės sklypu individualiai statybai, pateikia apskrities, kurios teritorijoje buvo gyvenamasis namas, jo dalis, butas, arba apskrities, kurios teritorijoje pilietis pageidauja gauti sklypą (išskyrus Vilniaus, Kauno, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Druskininkų, Palangos, Birštono ir Neringos miestus), viršininkui prašymą, sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo ir pažymą apie išperkamo gyvenamojo namo, jo dalies, buto vertę. Žemės sklypai individualiai statybai perduodami nuosavybėn laikantis šios tvarkos V skyriaus „Nuosavybės teisių į miestų žemę atkūrimo sąlygos ir tvarka“ reikalavimų; apie tai, kad piliečiui neatlygintinai perduotas žemės sklypas individualiai statybai, informuojama institucija, priėmusi sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo.

92. Už valstybės išperkamus gyvenamuosius namus, jų dalis, butus piliečiams perduodami neatlygintinai nuosavybėn lygiaverčiai turėtiesiems gyvenamiesiems namams, jų dalims, butams tušti nenuomojami pastatai, statiniai arba jų dalys laikantis šio punkto reikalavimų.

Institucija, atkurianti piliečių nuosavybės teises į gyvenamąjį namą, jo dalį, butą, jų pageidavimu gali priimti sprendimą išpirkti gyvenamąjį namą, jo dalį, butą, perduodama piliečių nuosavybėn jos valdomus ir naudojamus patikėjimo teise kaip valstybės turtą tuščius nenuomojamus ir nenaudojamus pastatus. Sprendime nurodoma perduodamų pastatų adresas, plotas, vertė.

Institucija sudaro tuščių, nenuomomųjų ir nenaudojamųjų pastatų, kurie gali būti perduodami piliečiams nuosavybėn neatlygintinai už valstybės išperkamus gyvenamuosius namus, sąrašus. Sąrašai tikslinami kasmet iki sausio 15 dienos bei liepos 15 dienos. Su jais turi teisę susipažinti kiekvienas pilietis, kuriam atkuriamos nuosavybės teisės į gyvenamąjį namą, jo dalį, butą.

Kai tuščius nenuomojamus pastatus, statinius arba jų dalis valstybės valdymo institucijos ir savivaldybės yra perdavusios valstybės įmonei Valstybės turto fondui ir šie pastatai, statiniai ar jų dalys neįtraukti į Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą privatizuojamų objektų sąrašą, šių pastatų, kurie gali būti perduodami piliečiams nuosavybėn neatlygintinai už valstybės išperkamus gyvenamuosius namus, sąrašus sudaro valstybės įmonė Valstybės turto fondas ir apie tai praneša valstybės valdymo institucijoms ir savivaldybėms, kurios šiuos pastatus yra perdavusios valstybės įmonei Valstybės turto fondui.

Valstybės įmonė Valstybės turto fondas šiuos pastatus perduoda valstybės valdymo institucijoms jų prašymu, kai jos susitaria su piliečiais dėl šių pastatų perdavimo nuosavybėn neatlygintinai.

Sprendimai atkurti nuosavybės teises perduodant šiame punkte nurodytus pastatus, kurie valdomi ir naudojami patikėjimo teise kaip valstybės turtas, priimami gavus Lietuvos Respublikos Vyriausybės leidimą.

Perduodami piliečiams nuosavybėn pastatai turi būti inventorizuoti; perduodant pastatus piliečiams, surašomas jų perdavimo aktas, kurį pasirašo perduodančioji ir priimančioji šalys. Nuosavybės teisės į perduodamus pastatus ir statinius registruojamos pateikus Nekilnojamojo turto registro įstaigai sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo ir perdavimo aktą.

Perduodami piliečių nuosavybėn pastatai įvertinami pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1998 m. gruodžio 21 d. nutarimo Nr. 1455 reikalavimus.

93. Piliečiui už valstybės išperkamus gyvenamuosius namus, jų dalis, butus įskaita panaikinant jo pinigines prievoles valstybei atlyginama Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

94. Už valstybės išperkamus gyvenamuosius namus, jų dalis, butus pinigais atlyginama Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

95. Kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydį, šaltinius, mokėjimo terminus ir tvarką nustato atskiras įstatymas.

96. Tais atvejais, kai sprendimus atkurti nuosavybės teises išperkant pinigais gyvenamuosius namus, jų dalis, butus priima ne miestų, rajonų merai (valdybos), o kita valstybės institucija, pastaroji apie sprendimą atkurti nuosavybės teises praneša miesto, rajono, kurio savivaldybės teritorijoje yra ar buvo gyvenamieji namai, jų dalys, butai, merui (valdybai).

97. Už valstybės išperkamus gyvenamuosius namus, jų dalis, butus vertybiniais popieriais atlyginama Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

XIV. PILIEČIŲ PRAŠYMUS DĖL NUOSAVYBĖS TEISIŲ ATKŪRIMO NAGRINĖJANČIOS INSTITUCIJOS

98. Piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į kaimo vietovėje esančią žemę, mišką ir vandens telkinius nagrinėja rajonų žemėtvarkos skyriai pagal žemės, miško ar vandens telkinio buvimo vietą.

99. Piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į miestuose esančią žemę nagrinėja miestų, rajonų žemėtvarkos skyriai.

100. Piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Druskininkų, Palangos, Birštono ir Visagino miestų savivaldybių teritorijų administracinėse ribose esančią žemę, kuri buvo priskirta šių miestų savivaldybių teritorijoms po 1995 m. birželio 1 d., nagrinėja miestų žemėtvarkos skyriai pagal turėtosios žemės, miško ir vandens telkinio buvimo vietą.

Sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo į žemę, mišką ir vandens telkinius priima apskrities viršininkas.

101. Piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, ūkinės-komercinės paskirties pastatus su priklausiniais nagrinėja ir sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo (šios tvarkos 1 priedas) priima miestų, rajonų merai (valdybos) arba kita valstybės institucija, kuriai priklauso (priklausė) šie namai ir pastatai arba kurios reguliavimo sričiai priskirti juridiniai asmenys, disponavę ar disponuojantys šiais pastatais. Kai gyvenamieji namai, jų dalys, butai, ūkinės-komercinės paskirties pastatai su priklausiniais yra perduoti valstybės įmonei Valstybės turto fondui, piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į šį turtą nagrinėja ir sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo priima miestų, rajonų merai (valdybos) pagal šio turto buvimo vietą.

Miesto, rajono meras (valdyba), gavęs piliečio prašymą atkurti nuosavybės teises į gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, ūkinės-komercinės paskirties pastatus su priklausiniais natūra, per 3 dienas nuo prašymo gavimo kreipiasi į valstybės įmonę Valstybės turto fondą (kartu informuodamas, jog gavo prašymą atkurti nuosavybės teises), kad nustatytų, ar šis turtas nėra įtrauktas į privatizavimo programą arba privatizuotas. Valstybės įmonė Valstybės turto fondas turi pateikti prašomą informaciją per 5 dienas nuo savivaldybės kreipimosi gavimo dienos. Priėmus sprendimą atkurti nuosavybės teises natūra, per 3 dienas nuo sprendimo priėmimo dienos miesto, rajono meras (valdyba) kreipiasi į valstybės įmonę Valstybės turto fondą, prašydama, kad šis turtas būtų perduotas savivaldybei. Valstybės įmonė Valstybės turto fondas per 10 dienų nuo savivaldybės kreipimosi gavimo dienos perduoda savivaldybei šį turtą perdavimo aktu, kad ji galėtų vykdyti sprendimą atkurti nuosavybės teises natūra, jeigu turtas nėra įtrauktas į privatizavimo objektų sąrašą. Turtas, įtrauktas į privatizavimo objektų sąrašą, gali būti perduotas savivaldybei tik po to, kai jis Lietuvos Respublikos Vyriausybės sprendimu išbraukiamas iš šio sąrašo.

Piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į gyvenamuosius namus, jų dalis, butus, ūkinės-komercinės paskirties pastatus su priklausiniais, kuriems nėra atlikta teisinė registracija, priima miestų, rajonų merai (valdybos) pagal šio turto buvimo vietą.

XV. PRAŠYMŲ DĖL NUOSAVYBĖS TEISIŲ ATKŪRIMO NAGRINĖJIMO TVARKA

102. Piliečių, kurių prašymai atkurti nuosavybės teises į nekilnojamąjį turtą pateikti nuo 1993 m. rugsėjo 10 d. iki Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“ galiojimo sustabdymo laikinojo įstatymo įsigaliojimo dienos (1997 m. sausio 22 d.), nuosavybės teisės į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkuriamos grąžinant žemę, mišką natūra, arba jiems atlyginama Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 16 straipsnyje nurodytais būdais, išskyrus pinigus.

103. Atkuriant nuosavybės teises į kaimo vietovėje esančius ir natūra grąžinamus žemę, mišką bei vandens telkinius, laikomasi šios tvarkos:

rajo žemėtvarkos skyriaus darbuotojai seniūnijose per mėnesį nuo nuosavybės teisės patvirtinančių dokumentų pateikimo dienos parengia nuosavybės teisių atkūrimo bylą, kurią pateikia žemės reformos žemėtvarkos projektą rengiančiam specialistui;

pagal byloje esančius dokumentus nustatyta tvarka žemės reformos žemėtvarkos projekte šis specialistas suformuoja grąžinamus natūra žemės, miško, vandens telkinių sklypus, paženklina šiuos sklypus vietoje, surašo žemės, miško sklypų ribų vietos paženklinimo aktą, parengia kitus Žemės ūkio ministerijos patvirtintoje metodikoje nurodytus dokumentus ir pateikia nuosavybės teisių atkūrimo bylas apskrities viršininkui.

Punkto pakeitimai:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, Žin., 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

104. Atkuriant nuosavybės teises piliečio pasirinktu atlyginimo būdu (išskyrus lygiaverčio turėtajam žemės, miško sklypo, vandens telkinio ar individualiai statybai skiriamo naujo žemės sklypo perdavimą neatlygintinai nuosavybėn), laikomasi šios tvarkos:

rajo žemėtvarkos skyriaus darbuotojai seniūnijose išnagrinėja piliečių prašymus, nuosavybės teisę ir giminystės ryšį patvirtinančius dokumentus, per mėnesį nuo atlyginimo būdo suderinimo su piliečiu parengia nuosavybės teisių atkūrimo bylą ir perduoda ją žemės reformos žemėtvarkos projektą rengiančiam specialistui;

žemės reformos žemėtvarkos projektą rengiantis specialistas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą vertinimo metodiką apskaičiuoja valstybės išperkamo turto vertę, parengia kitus reikiamus dokumentus ir pateikia juos apskrities viršininkui.

105. Perduodant neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį turėtajam žemės, miško sklypą ar vandens telkinį, laikomasi šios tvarkos:

rajo žemėtvarkos skyriaus darbuotojai seniūnijose išnagrinėja piliečių prašymus, nuosavybės teises bei giminystės ryšį patvirtinančius dokumentus ir pagal kiekvieno piliečio pasirinktą atlyginimo būdą per mėnesį parengia nuosavybės teisių atkūrimo bylą;

žemės reformos žemėtvarkos projektą rengiantis specialistas per mėnesį nuo nuosavybės teisių atkūrimo bylos pateikimo apskaičiuoja valstybės išperkamo turto vertę pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintą vertinimo metodiką ir papildęs bylą metodikoje nurodytais dokumentais pateikia ją apskrities viršininkui;

apskrities viršininkas per mėnesį nuo nuosavybės teisių atkūrimo bylos gavimo išnagrinėja byloje esančius dokumentus ir piliečiui sutikus priima išvadą dėl žemės, miško, vandens telkinio perdavimo neatlygintinai nuosavybėn (šios tvarkos 2 priedas) piliečio pageidaujamoje vietovėje;

išvadą dėl žemės, miško, vandens telkinio perdavimo neatlygintinai nuosavybėn ją priėmęs apskrities viršininkas ne vėliau kaip per 10 dienų nuo priėmimo datos turi persiųsti tos apskrities viršininkui, kurios teritorijoje pilietis pageidauja gauti žemės, miško sklypą ar vandens telkinį;

apskrities viršininkas, priėmęs ar gavęs iš kitos apskrities viršininko išvadą dėl žemės, miško, vandens telkinio perdavimo neatlygintinai nuosavybėn, ne vėliau kaip per mėnesį nuo išvados priėmimo ar gavimo raštu informuoja pilietį apie galimybę gauti žemės, miško sklypą ar vandens telkinį;

gavęs pasiūlymą, pilietis privalo per 15 dienų raštu pranešti apskrities viršininkui, ar sutinka su tuo pasiūlymu;

žemės reformos žemėtvarkos projektą rengiantis specialistas, vadovaudamasis Žemės ūkio ministerijos patvirtinta žemės reformos žemėtvarkos projektų rengimo metodika, pagal esamus dokumentus, pateiktus piliečių prašymus bei sutikimus parengia žemės reformos žemėtvarkos projektą.

106. Piliečių prašymus atkurti nuosavybės teises į žemę, esančią miestuose, nagrinėja turto buvimo vietos miesto žemėtvarkos skyrius.

Apskrities viršininkas sprendimą atkurti nuosavybės teises į žemę, esančią miestuose, perduodant neatlygintinai nuosavybėn piliečiams, turintiems nuosavybės teise gyvenamuosius namus ar kitus pastatus, jų naudojamą žemės sklypą prie šių statinių, taip pat jų naudojamus žemės sklypus kitai paskirčiai (daržui, sodui ir kitoms panašioms reikmėms), priima gavęs miesto (rajono) mero (valdybos) pasiūlymą dėl piliečiui suteikiamo žemės sklypo ploto ir ribų, o sprendimą atkurti nuosavybės teises į žemę, esančią miestuose, perduodant neatlygintinai nuosavybėn piliečiui naują žemės sklypą individualiai statybai, taip pat daržui, sodui ir kitoms panašioms reikmėms priima pagal detalųjį teritorijos (kvartalo) planą, piliečiui pasirinkus žemės sklypą pagal nustatytą eiliškumą.

Piliečių prašymus dėl nuosavybės teisių atkūrimo į miestuose esančius žemę ir mišką nagrinėja miestų, rajonų žemėtvarkos skyriai, vadovaudamiesi:

šios tvarkos 12 punkte nurodytais dokumentais;

Valstybinio žemės kadastro duomenų registro informacija apie piliečiams, pageidaujantiems atkurti nuosavybės teises į žemę ar mišką, nustatytą tvarka suteiktus ir naudojamus žemės sklypus miestuose, kai šie piliečiai prašo perduoti šiuos sklypus nuosavybėn neatlygintinai;

miesto, rajono mero (valdybos) pateiktais individualiai statybai ir kitai paskirčiai suprojektuotų privatizuotinių žemės sklypų miestuose detaliais planais.

107. Sprendimas dėl nuosavybės teisių atkūrimo priimamas dalyvaujant piliečiui, kuriam atkuriamos nuosavybės teisės. Sutikimą su priimamu sprendimu pilietis patvirtina parašu. Piliečiui neatvykus į svarstymą, sprendimas gali būti priimtas jam nedalyvaujant.

108. Piliečių prašymus dėl nuosavybės teisių į Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Druskininkų, Palangos, Birštono ir Visagino miestų savivaldybių teritorijų administracinėse ribose esančius žemę, mišką ir vandens telkinius, kurie buvo priskirti šių miestų savivaldybių teritorijoms po 1995 m. birželio 1 d., nagrinėja atitinkamo miesto žemėtvarkos skyrius, vadovaudamasis:

šios tvarkos 12 punkte nurodytais dokumentais;

žemės reformos žemėtvarkos projektų rengimo metodikoje nustatytais dokumentais.

109. Institucijos, nagrinėdamos piliečių prašymus dėl nuosavybės teisių į ūkinės-komercinės paskirties pastatus su priklausiniais ir į gyvenamuosius namus, jų dalis, butus atkūrimo, išstipria, ar priklauso jų kompetencijai nagrinėti šiuos prašymus, patikrina, ar pateikti nuosavybės teises patvirtinantys ir kiti reikiami dokumentai, nustato piliečių prašymų nagrinėjimo vietą ir laiką. Nagrinėjant prašymą, kiekvienu atveju dalyvauja suinteresuotas asmuo, taip pat dabartinis turto valdytojas. Jiems turi būti raštu pranešta, kada ir kur bus nagrinėjamas prašymas. Prieš priimant sprendimą, turi būti gautas šios tvarkos 2 punkte nurodytų piliečių rašytinis sutikimas. Nustačius, kad piliečio prašymą dėl nuosavybės teisių atkūrimo turi nagrinėti kita institucija, nedelsiant apie tai turi būti raštu informuojamas padavęs prašymą pilietis. Jam paaiškinama, kuriai institucijai persiųsti jo dokumentai ir kur jis turi kreiptis.

110. Piliečių prašymai atkurti nuosavybės teises, pateikti Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl piliečių nuosavybės teisių išlikusių nekilnojamojo turto atstatymo tvarkos ir sąlygų“ nustatytais terminais ir neišnagrinėti iki Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių išlikusių nekilnojamojo turto atkūrimo įstatymo įsigaliojimo, nagrinėjami bei sprendimai dėl jų priimami laikantis šios tvarkos nuostatų.

XVI. SPRENDIMŲ DĖL NUOSAVYBĖS TEISIŲ ATKŪRIMO PRIĖMIMAS

111. Šios tvarkos 98–101 punktuose nurodytos institucijos turi išnagrinėti prašymus ir priimti sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo, laikydamosi šių terminų:

į kaimo vietovėje esančią žemę, miškus ir vandens telkinius, taip pat į Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Šiaulių, Panevėžio, Alytaus, Marijampolės, Druskininkų, Palangos, Birštono ir Visagino miestų savivaldybių teritorijų administracinėse ribose esančią žemę, kuri buvo priskirta šių miestų savivaldybių teritorijoms po 1995 m. birželio 1 d., – per 6 mėnesius nuo žemėnaudos suprojektavimo žemės reformos žemėtvarkos projekte ir jos paženklinimo vietovėje. Atkuriant nuosavybės teises kitais atlyginimo būdais, sprendimai priimami ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo dokumentų, patvirtinančių nuosavybės teisę į išlikusį nekilnojamąjį turtą ir giminystės ryšį su turto savininku, pateikimo;

į miestuose turėtają žemę, išskyrus priskirtąjį miestams po 1995 m. birželio 1 d., perduodant neatlygintinai nuosavybėn naują žemės sklypą individualiai statybai bei kitai paskirčiai, – per 6 mėnesius nuo perduodamo žemės sklypo vietos suderinimo su piliečiu, pageidaujančiu atkurti nuosavybės teises į žemę;

perduodant neatlygintinai nuosavybėn piliečio naudojamą miesto žemės sklypą – per 6 mėnesius nuo šios tvarkos 12 punkte nurodytų dokumentų pateikimo dienos. Atkuriant nuosavybės teises kitais būdais – per 6 mėnesius nuo žemės išpirkimo būdo suderinimo su piliečiu, pageidaujančiu atkurti nuosavybės teises į žemę;

į ūkinės–komercinės paskirties pastatus su priklausiniais – per 6 mėnesius nuo šios tvarkos 12 punkte nurodytų dokumentų pateikimo dienos;

į gyvenamuosius namus, jų dalis, butus – per 6 mėnesius nuo šios tvarkos 12 punkte nurodytų dokumentų pateikimo dienos.

112. Apskrities viršininko administracija ne vėliau kaip prieš 10 dienų iki posėdžio, kuriame priimamas apskrities viršininko sprendimas dėl nuosavybės teisių atkūrimo, raštu praneša piliečiui posėdžio vietą ir laiką.

113. Kai posėdyje, nurodytame šios tvarkos 112 punkte, pilietis nedalyvauja, sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo apskrities viršininkas priima savo nuožiūra.

114. Nuosavybės teisės atkuriamos į visą piliečiui tenkantį žemės, miško ar vandens telkinio plotą. Nuosavybės teisės gali būti atkurtos ir į dalį žemės, miško, jeigu žemė įgyjama asmeniniam ūkiui, namų valdos žemės sklypui, jeigu dalis žemės, miško yra priskirta valstybės išperkamai žemei, miškui arba pilietis dalį žemės pageidauja gauti neatlygintinai nuosavybėn. Sprendime nurodomi nuosavybės teisių atkūrimo būdai, grąžinamų natūra žemės, miško sklypų ar vandens telkinio plotas bei valstybės išperkamo nekilnojamojo turto vertė, taip pat nesugrąžintos žemės valdos plotai ir negrąžinimo priežastys. Sprendime taip pat nurodomas plotas, į kurį buvo atkurtos nuosavybės teisės pagal Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atstatymo tvarkos ir sąlygų“.

Sprendime dėl gyvenamojo namo, jo dalies, buto grąžinimo natūra turi būti nurodomos šio namo, jo dalies, buto nuomininkams ir savininkams valstybės suteiktos garantijos ir jų galiojimo trukmė.

115. Priimamas apskrities viršininko sprendimas dėl nuosavybės teisių atkūrimo kaimo vietovėje (šios tvarkos 3 priedas) arba mieste (šios tvarkos 4 priedas). Prie sprendimo dėl nuosavybės teisių atkūrimo sugrąžinant žemės, miško sklypą ar vandens telkinį natūra arba perduodant nuosavybėn neatlygintinai pridedamas žemės, miško sklypo ar vandens telkinio brėžinys.

116. Sprendimo priėmimo data yra nuosavybės teisių atkūrimo diena.

117. Tais atvejais, kai nuosavybės teisės į nekilnojamąjį turtą (išskyrus ūkinės–komercinės paskirties pastatus) atkuriamos išperkant visą išlikusį nekilnojamąjį turtą ar jo dalį, kartu su sprendimu išduodama pažyma apie valstybės išperkamos žemės, miško ar vandens telkinio ir nepageidaujamo natūra susigrąžinti nekilnojamojo turto vertę (šios tvarkos 5 priedas).

118. Sprendimuose dėl žemės ar miško grąžinimo arba žemės ir miško sklypų perdavimo neatlygintinai nuosavybėn turi būti nurodyti šiuose sklypuose nustatyti žemės servitutai ir

specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, jeigu tai nustatyta žemės reformos žemėtvarkos projekte.

119. Sprendimą dėl nuosavybės teisių atkūrimo ne vėliau kaip per 30 dienų institucija įteikia arba išsiunčia suinteresuotam piliečiui, o sprendimą dėl ūkinės–komercinės paskirties pastatų ir gyvenamųjų namų grąžinimo – ir dabartiniam turto valdytojui.

120. Priėmus sprendimus dėl nuosavybės teisių atkūrimo grąžinant žemės, miško sklypus ar vandens telkinius natūra arba perduodant juos nuosavybėn neatlygintinai, šie sklypai ar vandens telkiniai ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo sprendimo priėmimo turi būti įregistruoti Nekilnojamojo turto registre.

121. Dokumentai, susiję su nuosavybės teisių į žemę ir mišką atkūrimu, saugomi miestų, rajonų žemėtvarkos skyrių archyvuose.

XVII. SKUNDŲ DĖL NUOSAVYBĖS TEISIŲ ATKŪRIMO NAGRINĖJIMO TVARKA

122. Skundai, susiję su nuosavybės teisių į žemę, mišką, vandens telkinius atkūrimu, iki apskrities viršininko sprendimo dėl nuosavybės teisių atkūrimo priėmimo nagrinėjami Lietuvos Respublikos žemės reformos įstatymo 18 straipsnyje nustatyta tvarka.

123. Apskrities viršininko, miesto, rajono mero (valdybos) ar Lietuvos Respublikos Vyriausybės įgaliotos kitos institucijos priimti sprendimai dėl nuosavybės teisių atkūrimo gali būti apskūsti teismui per 30 dienų nuo šių sprendimų įteikimo piliečiams datos.

XVIII. VALSTYBĖS GARANTIJOS GYVENAMŲJŲ NAMŲ, JŲ DALIŲ, BUTŲ NUOMININKAMS IR SAVININKAMS. NUOMININKŲ IR SAVININKŲ TEISĖS IR PAREIGOS

124. Kai piliečiui grąžinamas natūra gyvenamasis namas, jo dalis, butas, kur gyvena nuomininkai, visas nuomininkų teises ir pareigas pagal savininkui sugrąžinto gyvenamojo namo, jo dalies, buto nuomos sutartį (šios tvarkos 6 priedas) perima savivaldybė iki to laiko, kol valstybė įvykdys jiems suteiktas garantijas. Iki tol savininkui draudžiama nutraukti nuomos sutartį su savivaldybe ir draudžiama nuomininkus iškeldinti, išskyrus Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse numatytus atvejus.

Tais atvejais, kai gyvenamąjį namą, jo dalį, butą sugrąžina ne savivaldybė, o kita institucija, nuomininko teises ir pareigas perima savivaldybė, kurios teritorijoje yra grąžintasis gyvenamasis namas, jo dalis, butas. Tuomet institucija, priėmusi sprendimą atkurti nuosavybės teises, informuoja raštu savivaldybę, nurodydama sprendimo atkurti nuosavybės teises datą, numerį, piliečio, kuriam atkurtos nuosavybės teisės, vardą ir pavardę, grąžinto gyvenamojo namo, jo dalies, buto adresą.

125. Savivaldybei perėmus grąžinto savininkui gyvenamojo namo, jo dalies, buto nuomininkų teises ir pareigas, nuomos sutartis su nuomininkais, gyvenančiais šiose gyvenamosiose patalpose, nenutraukiama. Nuomininkai, gyvenantys savininkui grąžintame name, moka savivaldybei nuompinigius, taip pat apmoka už komunalines paslaugas Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatyta tvarka.

Nuompinigių, mokamų gyvenamojo namo, jo dalies, buto savininkui, tarifus tvirtina miesto, rajono meras (valdyba), atsižvelgdamas į vietos sąlygas.

Savivaldybė moka savininkui nuompinigius kas mėnesį, ne vėliau kaip iki kito mėnesio 20 dienos. Laiku nesumokėjus nuompinigių, skaičiuojami delspinigiai – 0,04 procento už kiekvieną uždelstą dieną.

Gyvenamosios patalpos nuomos sutartis sudaroma tarp savivaldybės ir savininko raštu.

126. Institucija, priimanti sprendimą grąžinti piliečiui natūra gyvenamąjį namą, jo dalį, butą, privalo juose gyvenantiems nuomininkams išduoti garantinį dokumentą (7 priedas). Grąžinamo namo, jo dalies, buto savininkui išduodami kitos formos garantiniai dokumentai (8 priedas). Valstybės garantijos (garantiniai dokumentai) gyvenamųjų namų, jų dalių, butų nuomininkams ir savininkams suteikiamos ir įvykdomos Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą

nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo 9 straipsnio nustatyta tvarka.

127. Apie tai, kad gyvenamasis namas, jo dalis, butas grąžintas savininkui natūra, sprendimą priėmusioji institucija šių gyvenamųjų patalpų nuomininką privalo informuoti raštu ne vėliau kaip per 10 dienų nuo sprendimo atkurti savininkui nuosavybės teises priėmimo dienos ir pranešti nuomininkui apie visas įstatymų numatytas jo teises bei garantijas. Nuomininkai per 3 mėnesius nuo pranešimo gavimo dienos privalo raštiškai pareikšti savo valią dėl Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo numatytos valstybės garantijos. Tais atvejais, kai nuomininkai per nustatytą terminą nepareiškia savo valios dėl valstybės garantijos, ją savo nuožiūra nustato šios tvarkos 98–101 punktuose nurodytos institucijos.

128. Nuomininkai, likę gyventi gyvenamuosiuose namuose, jų dalyse, butuose, kurių savininkai nenori susigrąžinti natūra, įgyja teisę išsipirkti šias patalpas per 6 mėnesius nuo sprendimo dėl gyvenamojo namo, jo dalies, buto teisinės registracijos savivaldybės ar valstybės vardu įregistravimo Nekilnojamojo turto registre.

Priedo pakeitimai:

Nr. [1274](#), 1999-11-11, *Žin.*, 1999, Nr. 97-2807 (1999-11-17), i. k. 0991100NUTA00001274

Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės
teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo
įstatymo įgyvendinimo tvarkos
1 priedas

(institucijos pavadinimas)

SPRENDIMAS

____ m. _____ d. Nr. ____

(parengimo vieta)

Dėl nuosavybės teisių atkūrimo
piliečiui (-tei) _____

(vardas, pavardė, tėvo vardas)

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį
turtą atkūrimo įstatymu ir apsvarsčiusi piliečio (-tės) _____
(vardas, pavardė)

prašymą dėl nuosavybės teisių atkūrimo į _____

(objekto pavadinimas)

(institucijos pavadinimas)

NUSPRENDŽIA:

1. Atkurti piliečio (-tės) _____ ,
(vardas, pavardė)

gyvenančio (-ios) _____
(apskritis, miestas, rajonas, miestelis, gatvė, namo ir buto numeris, arba kaimas)
nuosavybės teises į jo (jos) turėtą (-us) _____

(gyvenamąjį namą, jo dalį, butą, ūkinės-komercinės paskirties pastatus ir jų priklausinius)
esančius _____ apskrities _____ mieste, _____ rajone,
_____ miestelyje, _____ kaime.

2. Nuosavybės teisių atkūrimo būdai: _____

3. Apribojimai, numatyti Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį
turtą atkūrimo įstatymo 20 straipsnyje: _____

4. Nuomininkams ir savininkams valstybės suteiktos garantijos ir jų galiojimo trukmė: _____

5. Šis sprendimas surašytas dviem egzemplioriais, kurių vienas įteikiamas piliečiui (-tei), _____

(vardas, pavardė)

o kitas saugomas _____

(institucijos pavadinimas)

(sprendimą priėmusios institucijos vadovas)

(parašas)

(vardas, pavardė)

A. V.

Priedo pakeitimai:

Nr. [1274](#), 1999-11-11, Žin., 1999, Nr. 97-2807 (1999-11-17), i. k. 0991100NUTA00001274

Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės
teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo
įstatymo įgyvendinimo tvarkos
2 priedas

(institucijos pavadinimas)

IŠVADA

_____ m. _____ d. Nr. _____

(parengimo vieta)

Dėl žemės, miško, vandens telkinio
perdavimo neatlygintinai nuosavybėn

Pagal piliečio (-tės) _____
(vardas, pavardė, tėvo vardas)

pateiktus nuosavybės teises patvirtinančius dokumentus nustatyta, kad buvęs savininkas _____

(vardas, pavardė)
valdė nuosavybės teisėmis _____ apskrities _____ rajono _____ kaime
nekilnojamąjį turtą – _____ ha žemės, _____ ha miško, _____ ha vandens telkinį, – ir
pagal susitarimą pilietis (-ė): _____

(vardas, pavardė)
1. Turi teisę atkurti nuosavybės teises į _____ ha žemės, _____ ha miško, _____ ha vandens
telkinį. Iš jų yra priskirta:

1.1. grąžintinai žemei – _____ ha (vertė _____ Lt);

grąžintinam miškui – _____ ha (vertė _____ Lt);

grąžintinam vandens telkiniui – _____ ha (vertė _____ Lt);

1.2. valstybės išperkamai žemei – _____ ha (vertė _____ Lt);

valstybės išperkamam miškui – _____ ha (vertė _____ Lt);

valstybės išperkamam vandens telkiniui – _____ ha (vertė _____ Lt).

2. Pagal Lietuvos Respublikos įstatymą „Dėl piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą
atstatymo tvarkos ir sąlygų“ piliečiui (-tei) _____

(vardas, pavardė)

yra atkurtos nuosavybės teisės į:

_____ ha žemės (vertė _____ Lt);

_____ ha miško (vertė _____ Lt).

Apskrities viršininkas

(parašas)

(vardas, pavardė)

A. V.

Su išvada susipažinau _____ m. _____ d., su ja sutinku ir pageidauju gauti žemės, miško
sklypą _____ apskrities _____ rajono _____ seniūnijoje. Išvadą prašau
persiųsti į _____ apskritį.

Pilietis (-ė) arba jo (jos) įgaliotas atstovas

(parašas)

(vardas, pavardė)

Priedo pakeitimai:

Nr. [1274](#), 1999-11-11, Žin., 1999, Nr. 97-2807 (1999-11-17), i. k. 0991100NUTA00001274

Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės
teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo
įstatymo įgyvendinimo tvarkos
3 priedas

(institucijos pavadinimas)

SPRENDIMAS

____ m. _____ d. Nr. ____

(parengimo vieta)

Dėl nuosavybės teisių atkūrimo kaimo
vietovėje piliečiui (-tei) _____

(vardas, pavardė, tėvo vardas)

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį
turtą atkūrimo įstatymu ir apsvarsčiusi piliečio (-tės) _____
(vardas, pavardė)

gyvenančio (-ios) _____
(apskritis, miestas, rajonas, miestelis, gatvė, namo ir buto numeris, arba kaimas)

prašymą dėl nuosavybės teisių atkūrimo į jam (jai) tenkantį buvusio savininko _____

(vardas, pavardė)
nuosavybės teisėmis valdytą _____ apskrities _____ rajono _____ kaime
nekilnojamąjį turtą – _____ ha žemės (vertė _____ Lt), _____ ha miško (vertė _____ Lt),
_____ ha vandens telkinį (vertė _____ Lt), – esantį _____
(rajonas, apylinkė, kaimas)

(institucijos pavadinimas)

NUSPRENDŽIA:

1. Atkurti nuosavybės teises į piliečiui (-tei) _____
(vardas, pavardė)

tenkančią nekilnojamojo turto dalį – _____ ha žemės, _____ ha miško, _____ ha vandens telkinio:

1.1. grąžinant natūra bendrosios nuosavybės teise su šiais bendrasavininkiais:

_____ ha žemės, _____ ha miško, _____ ha vandens telkinio;

1.2. perduodant neatlygintinai nuosavybėn lygiavertį turėtajam _____ ha žemės sklypą (vertė _____ Lt), _____ ha miško sklypą (vertė _____ Lt), _____ ha vandens telkinį (vertė _____ Lt),
esančius _____

(apskritis, rajonas, miestelis, kaimas)

1.3. atlyginant šiais būdais: _____

(nurodyti atlyginimo būdą)
už _____ ha žemės (vertė _____ Lt), _____ ha miško (vertė _____ Lt), _____ ha vandens telkinį (vertė _____ Lt).

2. Suteikti neatlygintinai nuosavybėn _____ ha žemės (vertė _____ Lt), _____ ha miško (vertė _____ Lt),
_____ ha vandens telkinio (vertė _____ Lt).

3. Specialiosios žemės naudojimo sąlygos ir žemės servitutai: _____

4. Nuosavybės teisės į piliečiui tenkančią žemės valdos dalį – _____ ha žemės (vertė _____ Lt),
_____ ha miško (vertė _____ Lt), _____ ha vandens telkinio (vertė _____ Lt) – bus atkurtos vėliau šiomis
sąlygomis: _____

5. Nuosavybės teisės į tenkančią žemės valdos dalį – _____ ha žemės (vertė _____ Lt), _____ ha miško (vertė _____ Lt) – atkurtos anksčiau _____

(sprendimą priėmusios institucijos pavadinimas, sprendimo numeris ir data)

6. Teisės ir pareigos pagal valstybinės žemės nuomos _____ sutartį
(sudarymo data)

Nr. _____ pereina žemės savininkui, jeigu šalys nesutaria kitaip.

Papildyta punktu:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, Žin., 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

7. Šis sprendimas surašytas dviem egzemplioriais, kurių vienas įteikiamas piliečiui (-tei) _____

(vardas, pavardė)

o kitas saugomas _____
(institucijos pavadinimas)

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, Žin., 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

PRIEDAS. Žemės, miško sklypo planas (tais atvejais, kai grąžinama natūra ar perduodamas neatlygintinai nuosavybėn sklypas).

_____ apskrities viršininkas
A. V.

(parašas)

(vardas, pavardė)

Priedo pakeitimai:

Nr. [1274](#), 1999-11-11, Žin., 1999, Nr. 97-2807 (1999-11-17), i. k. 0991100NUTA00001274

Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės
teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo
įstatymo įgyvendinimo tvarkos
4 priedas

SPRENDIMAS

(institucijos pavadinimas)

_____ m. _____ d. Nr. _____

(parengimo vieta)

Dėl nuosavybės teisių atkūrimo kaimo
vietovėje piliečiui (-tei) _____

(vardas, pavardė, tėvo vardas)

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį
turtą atkūrimo įstatymu ir apsvarsčiusi piliečio (-tės) _____

(vardas, pavardė)

gyvenančio (-ios) _____

(apskritis, miestas, rajonas, miestelis, gatvė, namo ir buto numeris arba kaimas)

prašymą dėl nuosavybės teisių atkūrimo į jam (jai) tenkantį buvusio savininko _____

(vardas, pavardė)

nuosavybės teisėmis valdytą nekilnojamąjį turtą – _____ ha žemės, _____ ha miško, _____ ha vandens
telkinį, – esantį _____

(miestas, rajonas, apylinkė, kaimas)

(institucijos pavadinimas)

NUSPRENDŽIA:

1. Atkurti nuosavybės teises į piliečiui (-tei) _____

(vardas, pavardė)

tenkančią nekilnojamojo turto dalį – _____ ha žemės, _____ ha miško, _____ ha vandens telkinio,
perduodant neatlygintinai nuosavybėn naudojamą _____ ha žemės sklypą, esantį _____

(apskritis, miestas, rajonas, miestelis, gatvė, namo ir buto numeris, arba kaimas)

2. Atkurti nuosavybės teises į piliečiui (-tei) _____

(vardas, pavardė)

tenkančią nekilnojamojo turto dalį – _____ ha žemės, _____ ha miško, _____ ha vandens telkinio,
perduodant neatlygintinai nuosavybėn naują _____ ha žemės sklypą, esantį _____

(apskritis, rajonas, miestas, miestelis, gatvė, namo ir buto numeris, arba kaimas)

3. Atkurti nuosavybės teises į piliečiui (-tei) _____

(vardas, pavardė)

tenkančią nekilnojamojo turto dalį – _____ ha žemės, _____ ha miško, _____ ha vandens telkinio,
atlyginant šiais būdais: _____

(nurodyti atlyginimo būdą)

4. Specialiosios žemės naudojimo sąlygos ir žemės servitutai: _____

5. Nuosavybės teisės į tenkančią žemės valdos dalį – ____ha žemės, ____ha miško – atkurtos anksčiau _____

(sprendimą priėmusios institucijos pavadinimas, sprendimo data ir numeris)

6. Nuosavybės teisės į tenkančią žemės valdos dalį – _____ ha žemės, _____ ha miško, _____ ha vandens telkinio bus atkurtos vėliau, piliečiui pasirinkus atlyginimo būdą

Papildyta punktu:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

7. Šis sprendimas surašytas dviem egzemplioriais, kurių vienas įteikiamas piliečiui (-tei) _____

(vardas, pavardė)

o kitas saugomas _____

(institucijos pavadinimas)

Punkto numeracijos pakeitimas:

Nr. [1347](#), 2001-11-12, *Žin.*, 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

PRIEDAS. Žemės sklypo planas (tais atvejais, kai grąžinama natūra ar perduodamas neatlygintinai nuosavybėn žemės sklypas).

_____ apskrities viršininkas
A. V.

(parašas)

(vardas, pavardė)

Priedo pakeitimai:

Nr. [1274](#), 1999-11-11, *Žin.*, 1999, Nr. 97-2807 (1999-11-17), i. k. 0991100NUTA00001274

Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės
teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo
įstatymo įgyvendinimo tvarkos
5 priedas

(institucijos pavadinimas)

PAŽYMA
_____ m. _____ d. Nr. _____

(parengimo vieta)

Dėl valstybės išperkamos žemės, miško,
vandens telkinio ir nepageidaujamo natūra
susigrąžinti nekilnojamojo turto vertės

1. Piliečio (-tės) _____ ,
(vardas, pavardė, tėvo vardas)
gyvenančio (-ios): _____
(adresas)

1.1. valstybės išperkamos žemės, miško, vandens telkinio _____ ha plotas, į kurį jam (jai) _____

(priėmusios sprendimą institucijos pavadinimas, sprendimo numeris, data)

atkurtos nuosavybės teisės (atlyginimo būdu), įvertintas taip: žemė – _____ Lt, miškas – _____ Lt, vandens telkinys – _____ Lt, iš viso _____ Lt, iš jų žemė (miškas), buvusi (-ęs) 1991 m. rugpjūčio 1 d. _____ miestui priskirtoje teritorijoje, bei žemė, priskirta _____ miestui iki 1995 m. birželio 1 d., – _____ Lt, kita žemės ūkio paskirties žemė – _____ Lt, kita žemė – _____ Lt, miškas – _____ Lt;

1.2. nepageidaujamas natūra susigrąžinti žemės, miško, vandens telkinio _____ ha plotas, į kurį jam (jai) _____
(priėmusios sprendimą institucijos pavadinimas, sprendimo numeris, data)

atkurtos nuosavybės teisės (atlyginimo būdu), įvertintas taip: žemė – _____ Lt, miškas – _____ Lt, vandens telkinys – _____ Lt, iš viso _____ Lt.

2. Iš viso valstybės išperkamo ir nesusigrąžinamo natūra nekilnojamojo turto vertė – _____ Lt.

3. Piliečio (-tės) _____
(vardas, pavardė)

dokumentai, susiję su nuosavybės teisių atkūrimu į žemę, mišką, vandens telkinį (ar atlyginimu už turėtają žemę, mišką, vandens telkinį), bus saugomi _____ apskrities viršininko administracijos _____ miesto, _____ rajono Žemėtvarkos skyriuje.

_____ apskrities viršininkas (parašas) (vardas, pavardė)
A. V.

Įrašai apie žemės, miško, vandens telkinio išpirkimą (nurodant atlyginimo būdą ir sumą): _____

PASTABOS: 1. Įrašuose visos pinigų sumos rašomos žodžiais.

2. Įrašus padarę pareigūnai nurodo savo įstaigos pavadinimą, pareigas, vardus, pavardes, datą, pasirašo ir patvirtina įstaigos antspaudu.

Priedo pakeitimai:

Nr. [1274](#), 1999-11-11, Žin., 1999, Nr. 97-2807 (1999-11-17), i. k. 0991100NUTA00001274

Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės
teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo
įstatymo įgyvendinimo tvarkos
6 priedas

SUTARTIS

_____ m. _____ d. Nr. _____

(sudarymo vieta)

Dėl savininkui sugrąžinto gyvenamojo namo, jo dalies, buto nuomos

Sugrąžinto gyvenamojo namo, jo dalies, buto savininkas (-ė) _____
(vardas, pavardė, tėvo vardas)

arba jo atstovas (-ė) _____, iš vienos pusės, ir
(vardas, pavardė)

miesto, rajono savivaldybė, atstovaujama _____
(pareigos, vardas, pavardė)

iš kitos pusės, vadovaudamiesi _____
(patalpas grąžinusios institucijos pavadinimas)

_____ m. _____ d. sprendimu Nr. _____ dėl nuosavybės teisių atkūrimo, sudarėme šią nuomos sutartį:

1. Sugrąžinto gyvenamojo namo, jo dalies, buto savininkas (-ė) išnuomoja _____
miesto, rajono savivaldybei _____
(išnuomojamų patalpų adresas)

_____ kambarių _____ kv. metrų bendrojo naudingo ploto gyvenamąsias patalpas Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 20 straipsnyje nustatytais sąlygomis.

2. _____ miesto, rajono savivaldybė kas mėnesį, ne vėliau kaip iki kito mėnesio 20 d., jeigu šalys nesusitaria kitaip, perveda į gyvenamojo namo, jo dalies, buto savininko (-ės) sąskaitą akcinėje bendrovėje Lietuvos taupomajame banke _____, sąskaitos Nr. _____, nuompinigius
(banko kodas)

– _____ Lt.
(suma žodžiais)

Laiku nesumokėjus nuompinigių, skaičiuojami delspinigiai – 0,04 procento už kiekvieną uždelstą dieną.

3. Savivaldybė rūpinasi išsinuomotų patalpų eksploatavimu ir remontu.

Pastaba. Šioje sutartyje sąvokos „gyvenamieji namai, jų dalys, butai“ bei „gyvenamosios patalpos“ apima ir jų priklausinius.

_____ miesto, rajono meras Gyvenamojo namo, jo dalies, buto savininkas (-ė),
(parašas) (vardas, pavardė) (parašas) (vardas, pavardė)
A. V.

Priedo pakeitimai:

Nr. [1274](#), 1999-11-11, Žin., 1999, Nr. 97-2807 (1999-11-17), i. k. 0991100NUTA00001274

Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės
teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo
įstatymo įgyvendinimo tvarkos
7 priedas

(institucijos pavadinimas)

GARANTINIS DOKUMENTAS

_____ m. _____ d. Nr. _____

(parengimo vieta)

Dėl garantijų nuomininkui, gyvenančiam
savininkui gražintame name, jo dalyje, bute

(institucijos, išdavusios garantinį dokumentą, pavadinimas)

vadovaudamasi Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo 20 straipsniu, Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo 9 straipsniu ir _____

_____ m. _____ d. sprendimu Nr. _____ dėl nuosavybės teisių atkūrimo, valstybės vardu išduoda
nuomininkui (-ei), _____

(vardas, pavardė, tėvo vardas, asmens kodas)
gyvenančiam (-iai) _____

(patalpų adresas)
savininkui sugražintame _____ kv. metrų bendrojo naudingo ploto gyvenamajame name, jo dalyje, bute (vertė _____ Lt), šį garantinį dokumentą, kuriuo valstybė (garantas) įsipareigoja grąžinamo namo, jo dalies, buto nuomininkui (garantijos turėtojai) įvykdyti nuomininko pasirinktą Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo 9 straipsnio 1 dalyje nustatytą garantiją– _____

(nuomininko pasirinkta garantija)
iki _____, o nuomininkas (garantijos
(garantijos įvykdymo data)

turėtojas) įsipareigoja, kai bus įvykdyta garantija, patuštinti turėtas gyvenamąsias patalpas per _____

(nurodomas Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių,

mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat garantijų ir lengvatų, numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį

nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo 9 straipsnio 7 dalyje nustatytas terminas pagal nuomininko

pasirinktą garantiją)

Nuomininko (garantijos turėtojo) šeimos nariai bei kiti gyventojai, pagal įstatymus turintys teisę į nuomojamą gyvenamąją patalpą (išskyrus subnuomininkus ir laikinus gyventojus), yra šie: _____

(vardai, pavardės)

Garantijos galiojimo laikas pasibaigia jos įvykdymu.

Šios garantijos turėtojai mirus, kol ji neįvykdyta, garantija lieka galioti jo įpėdiniams.

Garantiją pasirašęs asmuo
(institucijos, išduodančios garantiją, vadovas
ar jo įgaliotas atsakingas darbuotojas)
(parašas) (vardas, pavardė)

Nuomininkas (garantijos turėtojas)
(parašas) (vardas, pavardė)
Nuomininko šeimos nariai ir kiti gyventojai,
pagal įstatymus turintys teisę į nuomojamą
patalpą:

(parašai)

(vardai, pavardės)

Priedo pakeitimai:

Nr. [1274](#), 1999-11-11, *Žin.*, 1999, Nr. 97-2807 (1999-11-17), i. k. 0991100NUTA00001274

Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės
teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo
įstatymo įgyvendinimo tvarkos
8 priedas

(institucijos pavadinimas)

GARANTINIS DOKUMENTAS
_____ m. _____ d. Nr. _____

(parengimo vieta)

Dėl garantijų grąžinto gyvenamojo namo,
jo dalies ar buto, kuriame gyvena nuomininkai,
savininkui

_____,
(institucijos, išdavusios garantinį dokumentą, pavadinimas)
vadovaudamasi Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą
atkūrimo įstatymo 20 straipsniu, Lietuvos Respublikos kompensacijų už valstybės išperkamą
nekilnojamąjį turtą dydžio, šaltinių, mokėjimo terminų bei tvarkos, taip pat garantijų ir lengvatų,
numatytų Piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatyme, įstatymo 9
straipsniu ir _____

(institucijos pavadinimas)
_____ m. _____ d. sprendimu Nr. _____ dėl nuosavybės teisių atkūrimo, valstybės vardu
išduoda savininkui (-ei), _____

(vardas, pavardė, tėvo vardas, asmens kodas)
gyvenančiam (-iai) _____
(patalpų adresas)

kurio (-ios) grąžintiname _____ kv. metrų bendrojo naudingo ploto gyvenamajame name, jo dalyje,
bute (vertė _____ Lt) gyvena nuomininkai, šį garantinį dokumentą, kuriuo valstybė (garantas)
įsipareigoja grąžintino namo, jo dalies, buto savininkui (garantijos turėtojai) perduoti iki
_____ nuomininkų patuštintas gyvenamąsias

(garantijos įvykdymo data)

ir kitas patalpas, esančias savininkui grąžintiname name, jo dalyje, bute, iš jų:

(vardas, pavardė, asmens kodas)

nuomojamas patalpas iki

(garantijos įvykdymo data)

Garantijos galiojimo laikas pasibaigia jos įvykdymu.

Šios garantijos turėtojai mirus, kol ji neįvykdyta, garantija lieka galioti jo įpėdiniais.

Garantiją pasirašęs asmuo

(institucijos, išduodančios garantiją, vadovas ar
jo įgaliotas atsakingas darbuotojas)

(parašas)

(vardas, pavardė)

A. V.

Savininkas (garantijos turėtojas)

(parašas)

(vardas, pavardė)

Papildyta priedu:

Nr. [1274](#), 1999-11-11, Žin., 1999, Nr. 97-2807 (1999-11-17), i. k. 0991100NUTA00001274

Pakeitimai:

1.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1153](#), 1998-09-24, Žin., 1998, Nr. 85-2376 (1998-09-30), i. k. 0981100NUTA00001153

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1057 "Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų" papildymo

2.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1274](#), 1999-11-11, Žin., 1999, Nr. 97-2807 (1999-11-17), i. k. 0991100NUTA00001274

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1057 "Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų" dalinio pakeitimo

3.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [330](#), 2000-03-21, Žin., 2000, Nr. 25-652 (2000-03-24), i. k. 1001100NUTA00000330

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1057 "Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų" dalinio pakeitimo

4.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1180](#), 2000-09-29, Žin., 2000, Nr. 84-2554 (2000-10-06), i. k. 1001100NUTA00001180

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1057 "Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų" dalinio pakeitimo

5.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [1347](#), 2001-11-12, Žin., 2001, Nr. 96-3393 (2001-11-16), i. k. 1011100NUTA00001347

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1057 "Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų" dalinio pakeitimo

6.

Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Nutarimas

Nr. [590](#), 2002-04-30, Žin., 2002, Nr. 46-1748 (2002-05-08), i. k. 1021100NUTA00000590

Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1997 m. rugsėjo 29 d. nutarimo Nr. 1057 "Dėl Lietuvos Respublikos piliečių nuosavybės teisių į išlikusį nekilnojamąjį turtą atkūrimo įstatymo įgyvendinimo tvarkos ir sąlygų" dalinio pakeitimo